

Macbeth
William Shakespeare
OSOBY

DUNCAN, škótsky kráľ

MALCOLM

DONALBAIN, Jeho synovia

MACBETH

BANQUO

MACDUFF

LENNOX

ROSS

MENTEITH

ANGUS

CAITHNESS, škótski šľachtici

FLEANCE, Banquov syn

SIWARD, northumberlandský gróf

MLADÝ SIWARD, jeho syn

SEYTON, dôstojník v Macbethových službách

CHLAPEC, Macduffov syn

STOTNÍK

ANGLICKÝ LEKÁR

ŠKÓTSKY LEKÁR

VRÁTNÍK

STAREC

TRAJA VRAHOVIA

LADY MACBETHOVÁ

LADY MACDUFFOVÁ

KOMORNÁ v službách Lady Macbethovej

ČARODEJNICE

BANQUOV DUCH

ZJAVENIA

Šľachtici, dôstojníci, vojaci, poslovia a sprievod.

MIESTO DEJA: Škótsko a Anglicko

PRVÉ DEJSTVO
PRVÝ OBRAZ
Planina.

(Hromobitie. Vstúpia tri čarodejnice.)

PRVÁ ČARODEJNICA.

Kedy pľušť, búrka a psí čas

zas na stretnutie zozvú nás?

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Ked' stíchnu v poli všetky zbrane

a jeden z dvoch sa víťaz stane.

TRETIA ČARODEJNICA.

Než klesne slnko poza stráne.

PRVÁ ČARODEJNICA.

A kde to bude?

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Pri vrese tom.

TRETIA ČARODEJNICA.

Tam stretneme sa s Macbethom.

PRVÁ ČARODEJNICA.

Už idem, kocúr sivochvostý.

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Ropucha volá.
TRETIA ČARODEJNICA.

Už je čas.
VŠETKY.

Nech noc je deň a deň je noc:

bud' hustá hmla nám na pomoc!

(Odídu.)

DRUHÝ OBRAZ
Bojisko pri Forrese.

(Za scénou poľnice. Vstúpia Kráľ Duncan, Malcolm, Donalbain, Lennox a sprievod; oproti nim vstúpi krvácajúci Stotník.)

KRÁĽ.

Kto je ten skrvavený úbožiak?
Akiste bude nám môcť povedať
najnovšie chýry.

MALCOLM.

To je on, ten stotník,
čo ako lev ma chránil pred zajatím.
Bud' pozdravený, priateľ! Kráľovi
rozpovedz, ako vyvíjal sa boj,
keď si ho opúšťal.

STOTNÍK.

Dosť neisto:
tak ako plavci na pokraji síl
sa obľapia a nemôžu viac hnúť.
Macdonald, hoden chýru vzbúrenca,
v ktorom si každá zloba prírody
podáva ruku, dostal posilu -
pechotu zo Západných ostrovov.
Aj osud akoby chcel pri ňom stáť,
ba ako dievka sa mu podkladal.
Lež márne! Macbeth, smelý bojovník,
ktorému udatnosť je rodný brat,
na osud nedbá, pevne zviaza meč
sparený od krviprelievania,
až kým ten obľúbenec odvahy
sa nezastaví priamo pred zradcom:

nepovie "Vitaj" ani "Zbohom buď!"
a už ho pára od hlavy až k bruchu
a jeho lebku na kôl nastokne.

KRÁĽ.

Udatný vojak! Skvostný bratanec!

STOTNÍK.

Tam, kde sa slnko jasom napája,
aj búrka, postrach lodí, rodí sa.
Podobne mrak, čo zastrie páľavu,
vzápätí veští smršť, čuj, škótsky kráľ,
sotvaže právo v šate odvahy
žoldnierom zdvihlo nohy na plecía,
využil príležitosť nórsky kráľ
a s novou zbrojou, s čerstvou armádou
vyrazil do útoku.

KRÁĽ.

Nezľakli
sa Macbeth, Banquo, naši velitelia?

STOTNÍK.

Sťa orly vrabcov, levy králikov.

Ak mám rieť pravdu, boli ako delá

nabité dvojnásobnou náložou

a dvojmo dvojmé strely metali.

Ak sa len v krvi kúpať nechceli,

či pripomenúť novú Golgotu,

čo ťažko môžem posúdiť -

síl strácam: rany kričia o pomoc.

KRÁĽ.

Tak ako rany šľachtí ťa tá reč:
oboje ťa ctí. Nech ho ošetrí.

(Odvádzajú Stotníka.

Vstúpia Ross a Angus.)
Kto to k nám ide?

MALGOLM.

Vznešený thain z Rossu.

LENNOX.

Má v očiach náhlivosť. Tak hľadá ten,

kto nesie vážny chýr.

ROSS.

Nech žije kráľ!

KRÁĽ.

Odkiaľže, vznešený thain?

ROSS.

Z Fifu, kráľ,

kde trepot nórskeho zástavu na nebi

nás zmrazil ako severák.

Sám vládár Nórska s húfom strašných

vojsk

a za podpory thaina z Cawdoru,

podlého zradcu, na nás útočil,

kým netrafila kosa na kameň:

naš ženích vojny, bojmi kalený,

meč skrížil s mečom toho vzbúrenca

a skrotil v ňom vzdor; stručne rečeno:

zvíťazili sme.

KRÁĽ.

Buď sláva!

ROSS.

A teraz

nórsky kráľ Sweno o mier modliká.

Nemohol ani mŕtvych pochovať,

kým na ostrove Svätý Kolumbus

nezložil desaťtisíc toliarov.
KRÁĽ.

Viac nezradí nás ten lump z Cawdoru!

Dnes naposledy svitol preňho deň:

odteraz Macbeth cawdorský je thain.

ROSS.

Nezide Cawdor živý z popraviska.
KRÁĽ.

Čo Cawdor stratil, teraz Maobeth získa.
(*Odídu.*)

TRETÍ OBRAZ Planina.

(*Hromobitie. Vstúpia tri čarodejnice.*)
PRVÁ ČARODEJNICA.

Odkiaľ ideš, sestra?
DRUHÁ ČARODEJNICA.

Práve som sviňu zabíjala.
TRETIA ČARODEJNICA.

Ty kde si bola, sestra?
PRVÁ ČARODEJNICA.

Námorníková žena gaštanmi
sa nadžgávala. „Daj mi,“ povedám.
„Heš, bosorka!“ tá šľampa na mňa
zvrieskne.

Jej muž má do Aleppa doviest' loď:
aj na rešete musím za ním dôjsť;

tak ako potkan, ktorý nemá chvost,

dosiahnem, čo chcem, a skončím svoj pôst.
DRUHÁ ČARODEJNICA.

Môj vetrík do plachiet ti bude viať.
PRVÁ ČARODEJNICA.

Si ku mne dobrá ako rodná mať.
TRETIA ČARODEJNICA.

Môj vetrík tiež nech ti je na pomoc.

PRVÁ ČARODEJNICA.

Nad každým vetrom odteraz mám moc,

na dosah sú mi všetky prístavy:

a tak sa môžem za ním vypraviť

do všetkých kútov, čo sú na mape.

Vyprahne ako lístie v podjeseň.

Či bude čierna noc, či biely deň,

nezavrie oči, stále bude bdieť.

Žiť bude s jarmom najstrašnejších bied.

Deväťkrát deväť týždňov bude dosť,

aby sa scvrkol na kožu a kosť.

Aj keď mu nesmiem stiahnuť na dno loď,

nenájde útek z rozbúrených vôd.

Pozrite, čo mám!

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Len mi to ukáž, ukáž!

PRVÁ ČARODEJNICA.

Hľa, palec, ktorý stratil lodivod,
keď cestou domov prišiel o život.

(Za scénou bubnovanie.)

TRETIA ČARODEJNICA.

Zvuk bubnov sem až zalieta.
Hneď privítame Macbetha.

VŠETKY.

Sestrice sudby, poďme do kola,
kto rýchly krok má, nik ho nezdolá.
Vrťme sa, vrťme ako vreteno,
raz trikrát sem, raz trikrát ta a zas,
až kým sa vyzvítame deväť ráz.
Stát! Stačí, už sme osud uvili.

(Vstúpia Macbeth a Banquo.)

MACBETH.

Tak mrzko a tak krásne v jeden deň.

BANQUO.

Forres je ďaleko? Kto sú tie stvory,
čo pôsobia tak divo, spustnuto,
akoby z tohto sveta neboli,
a predsa sú? Ste živé? Smiem vám klásť
otázky? Podistým mi rozumiete,
keď na zoschnutú peru kľavý prst
si zrazu kladiete. Ste zrejme ženy,
lež vaše brady budia pochybnosť.

MACBETH.

Prevravte, ak môžete! Čo ste zač?

PRVÁ ČARODEJNICA.

Sláva ti, Macbeth, ty thain z Glamisu!

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Sláva ti, Macbeth, ty thain z Cawdoru!

TRETIA ČARODEJNICA.

Sláva ti, Macbeth, ty, čo budeš kráľ!

BANQUO.

čo znie tak vábne, tuším striasa vás.
Povedzte pravdu! Bud' ste prízraky,
alebo vskutku to, čo prezrádza
váš zovňajšok. Môj priateľ počúva
volanie na slávu, ba proroctvá,
že bude thain a možno raz aj kráľ,
a nemá slov. Mne neveštíte nič.
Ak vidíte aj to, čo seje čas,
a viete, čo sa ujme, a čo nie,
oslovte aj mňa, ktorý nemôže
nič od vás získať, ani stratiť nič.

PRVÁ ČARODEJNICA.

Sláva ti!

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Sláva ti!

TRETIA ČARODEJNICA.

Sláva ti!

PRVÁ ČARODEJNICA.

Bárs menší ako Macbeth, predsa väčší.
DRUHA ČARODEJNICA.

Nie taký šťastný, tým však šťastnejší.
TRETIA ČARODEJNICA.

Nebudeš kráľom, ale splodíš ich.

Bud' sláva Banquovi a Macbethovi!
PRVÁ ČARODEJNICA.

Pozdravte všetci Macbetha a Banqua!
MACBETH.

Stát'! Keď ste začali, aj dovravte!

Viem: Sinel umrel, som thain z Glamisu.

Lež z Cawdoru? Tbain z Cawdoru je živý,

ba prekvitá; že sa stanem kráľom,

v to ešte menej môžem uveriť,

než v to, že budem Cawdor. Povedzte,

kde nabrali ste taký čudný chýr

a prečo veštbou križíte nám cestu

po tejto pustej pláni? Hovorte!

(Čarodejnice zmiznú.)

BANQUO.

Zem ako voda tiež má bubliny:

tie stvory boli z nich. Kam podeli sa?

MACBETH.

Do vzduchu, čo sa zdalo telesné,

tak ako dych je preč. Že nepočkali!

BANQUO.

Naozaj naše zmysly neklamú?

Nezjedli sme snáď jedovatú vňať,

čo rozum ako väzňa sputnáva?

MACBETH.

Budete otcom kráľov.

BANQUO.

A vy kráľ.

MACBETH.

Aj cawdorský thain. Nevraeli tak?

BANQUO.

Do písmena tak. Kto to prichádza?

(Vstúpia Ross a Angus.)

ROSS.

Kráľ, Macbeth, nesmierne rád prijal zvest'
o tvojom úspechu; keď zvážiť má,
čo riskoval si v boji s rebelmi,
sám nevie, čo skôr: či ti vzdávať hold,
alebo ostať v nemom úžase.

A vzápätí v ten istý deň ťa zazrel
uprostred nebezpečných nórskeho vojsk,
kde bez ohľadu na svoj vlastný osud
rozsieval si smrť. Ako hustý dážď
prichodia poslovia a každý z nich
kráľovi skladá účty z hrdinstiev,
čo vykonal si pre vlast'.

ANGUS.

Prišli sme
na kráľov príkaz prejaviť ti vďak;
pred jeho trón máš s nami predstúpiť:
nie my ťa máme odmeniť.

ROSS.

Pred udelením ešte vyšších pôct
mám vyhlásiť ťa thainom z Cawdoru;
buď pozdravený týmto titulom:
je tvoj.

BANQUO.

Či môže diabol vravieť pravdu?
MAGBETH.

Thain z Cawdoru je živý. Nehal'te
ma v požičaný šat.

ANGUS.

Kto bol ním, žije,
lež odsúdencom kameňom je život,

čo majú stratiť, či sa spriahol s Nórmí,
či tajne podporoval vzbúrencov,
alebo s oboma chcel svoju vlast'
uvrhnúť do záhuby, vie len boh.
Pod ťarchou dôkazov sa priznal k zrade,
a to je koniec.

MACBETH.

(Bokom.) Glamis a thain z Cawdoru -

To najvyššie len príde.

(Rossovi a Angusovi.) Vďaka vám.

(Bokom Banquovi.)

Či nestanú sa z vašich detí králi,

keď prisľúbili im to tie, čo mňa

nazvali Cawdorom?

BANQUO.

(Macbethovi.) Ak je to pravda

a ste raz Gawdor, siahať môžete
aj po tróne. Hľa, aká čudná vec:
ak sily temnôt chcú nám uškodiť,
malými pravdami nám zatrujú zrak:
keď o nič nejde, sú až úzkostlivé,
keď ide do tuhého, zradia nás.
Na slovko, bratia!

MACBETH.

(Bokom.) Odznali dve pravdy,

akoby prológ k veľkolepej hre

o ceste k trónu. - Páni, vďaka vám. -

(Bokom.) To, čo mi temné sily núkajú,

osebe nie je dobré, ani zlé.

Ak je to zlé, nuž prečo sľúbené

sa stáva skutkom? Som thain z Gawdoru.

od ktorej sa mi ježí každý vlas
a srdce ako vystrašený vták
krídlami tlčie do rebier? Ten strach
však zmáha strašlivejšia predtucha.
Bárs v mojej mysli vražda je len sen,
tak otriasa sa moja podstata,
že každý čin hneď zahmlia dohady
a visí ako zámok vo vzduchu.

BANQUO.

Hľa, zmatlo ho to.

MACBETH.

(Bokom.) Ak mám kráľom byť,
nech som ním bez vlastného prispenia.

BANQUO.

Tak ako nový šat tie tituly
až nosením mu k telu pristanú.

MACBETH.

(Bokom.) Nech už sa stane, čo sa musí
stať
aj v najhoršom čas najlepšie je brat.

BANQUO.

Vznešený Macbeth, na vás čakáme.

MACBETH.

Odpusťte, prosím. Hlava treští mi
zašlými vecami. Mám v pamäti
však vašu dobrotu a každý deň

v nej listujem. Nuž poďme za kráľom.

(Bokom Banquovi.)

Myslite na to, čo sme počuli.

Keď všetko dôkladne si zvážime,

viac povieme si o tom.

BANQUO.

Veľmi rád.

MACBETH.

Nie teraz. Potom. - Poďme, priatelia!

(Odídu.)

ŠTVRTÝ OBRAZ
Bojisko pri Forrese.

(Fanfáry. Vstúpia Kráľ Duncan, Lennox, Malcolm, Donalbain a sprievod.)

KRÁĽ.

Cawdora popravili? Vrátili

sa tí, čo mali ortieľ vykonať?

MALCOLM.

Nie, ešte neprišli. Lež vravel som

s človekom, čo ho videl umierať.

Vraj úprimne sa k zrade priznával,

žobronil o milosť a hlboko

sa kajal. Zo života najlepšie

mu pristalo, keď mal sa lúčiť s ním.

Akoby vlastnú smrť si nacvičil:

tak ako taľafatku odhodil

to najdrahšie, čo mal.

KRÁĽ.

Niet umenia,

čo z tváre čítalo by myšlienky.

Bol šľachtic, ktorému som bez výhrad

vždy dôveroval.

(Vstúpia Macbeth, Banquo, Ross a Angus.)

Vzácný bratanec,
do týchto chvíľ ma ťaží nevďačnosť.
čo vykonal si, tak ťa pozdvihlo,
že naša vďaka ani s krídlami
ťa nedostihne. Bodaj by tvoj čin
bol menší: o čo ľahšie by som ťa
odmenil! Utešuj sa iba tým,
že dlhujem ti viac, než zaplatím.

MACBETH.

Ak smiem vám slúžiť do posledných síl,
už v tom je odmena. Vám prislúcha
prijímať našu oddanosť, a tá
je trónu ako dieťa poslušná:
s ňou na znak lásky k vašej výsosti
sme schopní všetkého.

KRÁĽ.

Nuž vitaj nám!
Ja som ťa začal šľachtiť: ako kvet
ťa vypestujem. Urodzený Banquo,
nemenej zaslúžilý, rovnako
chýrečný: pod' nech si ťa priviniem
na svoje srdce!

BANQUO.

Ak sa ujmem v ňom,
vám vydám plody.

KRÁĽ.

Radosť bezmerná
najradšej by sa do kvapôčok žiaľu
ukryla! Synovia a thainovia,
vy, naši príbizní a najbližší,
vedzte, že náš štát prevezme raz Malcolm,
naš najstarší syn, ktorý odteraz

je princom z Cumberlandu; nebude
len on sa v sláve skviet'; na každom,
kto zásluhy má, pocty zažiaria
sťa hviezdy. Poďme do Invernessu:
odteraz sme ti veľkí dlžníci,

MACBETH.

Nič nerobiť je ako neslúžiť.
Vpred pôjdem svoju ženu potešiť,
že zavíta k nám vzácna návšteva.
Ráče ma prepustiť.

KRÁĽ.

Môj vzácny Cawdor!

MACBETH.

(Bokom.) Princ z Cumberlandu pnie sa

ako kameň
buď prekročím ho, buď je so mnou amen.
Niet inej cesty. Hviezdy, zhasnite,
nech čierne túžby v tme sú ukryté!
Nepozriem na ruky. Nech halí mrak,
čoho i v predstavách sa ľaká zrak.
(Odíde.)

KRÁĽ.

Naozaj, Banquo, je to bohatier.
Kto pochváli ho, aj mňa pohladí,
ba je to pre mňa ako hodokvas.
Nuž poďme za ním, keď mu povinnosť
kázala ísť vpred. Nemá rovného.

(Fanfáry. Odídu.)

PIATY OBRAZ

Na Macbethovom zámku Inverness.

(Vstúpi Lady Macbethová a číta list.)

LADY MACBETHOVÁ.

(*Číta.*) ,Stretol som ich v ten istý deň,
keď som slávil víťazstvo, a všetky okol-
nosti svedčia o tom, že vedia toho viac
než obyčajný smrteľník. Keď som zahorel
túžbou dozvedieť sa podrobnosti, premenili
sa na vzduch a zmizli. Kým som sa pre-
bral z úžasu, prišli kráľovi poslovia a po-
zdravili ma ako thaina z Cawdoru; tým
istým titulom ma oslovili predtým tie su-
dičky, ktoré v spojitosti s dňami, ktoré
prídu, zvolali: Sláva ti, Macbeth, ty, čo
budeš kráľ! Pokladal som za potrebné ozná-
miť to práve tebe, najdrahšia spoločníčka
mojich veľkých dní, aby si neprišla o svoj
diel radosti z nepoznania toho, aká veľkosť
sa ti sľubuje. Uzamkni si to v srdci a buď
zbohom!"

Si Glamis, Cawdor: buď aj tým, čo ti
sľúbili. Mám strach z tvojej povahy.
Nadmieru je v nej mlieka ľudskosti
a budeš otáľať. Chceš veľkým byť,
aj ctižiadosť máš, lenže neprizveš
si tvrdosť na pomoc. Čo veľmi chceš,
chceš sväté získať. Nehrať falošne,
lež brať aj neprávom. Chceš, Glamis, to.
čo kričí: ,Toto sprav, ak chceš ma mať!"
a skôr sa bojíš konať, než by si

sa svojej túžby vzdával. Ku mne príď,
nech do uší ti vlejem odvahu
a bičom *jazyka* ťa zbavím pút,
čo zlatú korunu ti bránia vziať,
bárs osud za pomoci temných síl
už ti ju nasadil.

(*Vstúpi Posol.*)

Čo prinášaš?
POSOL.

Prichádza sem kráľ.
LADY MACBETHOVÁ.

Vari zblaznel si?
Nie je tvoj pán s ním? Keby bolo tak,
oznami mi to, nech sa pripravím.

POSOL.

Hovorím pravdu. Zaraz príde sám.
Môj kamarát ho cestou predbehol
a takmer bez dychu len túto zvesť
vyjachtal.

LADY MACBETHOVÁ.

Nuž opatrite ho;
prináša veľký chýr.

(Posol odíde.)

Sám havran chripí
krákajúc, že kráľ Duncan nenávratne
za naše hradby vkročí. Duchovia,
čo k vražde nabádate, zmužte ma
a od hlavy až k pätám krutosťou
ma naplňte! Zhustite mi krv;
zahhradte cesty k môjmu svedomiu,
nech ľútosť ani prirodzený cit
môj zámer nezmaria a nespätia
ho pred činom. Sem do prs vrazte mi,
v žľč zmeňte mlieko, služobníci vrážd,
nech kdekoľvek, vy neviditeľní,
napomáhate zlu. Príď, tmavá noc,
pekelným čmudom zahaľ svoju tvár,
nech nevidí nôž zasadenú ranu
a nebo neprerazí príkrov tmy
výkrikom „Zadrž!“

(Vstúpi Macbeth.)

Glamis! Veľký Cawdor,
ktorému pozdrav sľúbil ešte viac!
Tvoj list ma nad otupnú prítomnosť

povzniesol: pre mňa tento okamih
už dýcha budúcnosťou.

MACBETH.

Moja láska,
kráľ má k nám prísť.

LADY MACBETHOVÁ.

A kedy odíde?

MACBETH.

Zamýšľa odísť ráno.

LADY MACBETHOVÁ.

Nie, nie, nie,
v to ráno slnko už viac neuzrie.
Tak ako z knihy čítam z tvojej tváre
podivné veci. Ak chceš podviesť čas,
prispôsob sa mu; prívetivo hľad',
krot' jazyk i dlaň; tvár sa ako kvet,
čo skrýva hada. Nášmu host'ovi
sa treba venovať; mne prenechaj
dnes v noci vykonať ten veľký čin,
po ktorom na dosah nám bude stáť
už zajtra koruna i majestát.

MACBETH.

Ešte sa dohodneme.

LADY MACBETHOVÁ.

Hore hlavu!

Kto mračí čelo, sotva získa slávu.

Ostatné nechaj na mňa!
(*Odídu.*)

ŠIESTY OBRAZ
Pred bránou do Invernessu.

(Hoboje a fagle. Vstúpia Kráľ Duncan, Malcolm, Donalbain, Banquo, Lennox, Macduff, Ross, Angus a sprievod.)

KRÁĽ.

Ten hrad má veľmi peknú polohu.

Tunajší vzduch nám utišené zmysly

pohládza.

BANQUO.

Lastovička, letný hosť,

čo hniezdi na vežiach, nás presviedča,

že v dychu nebies opojná je moc.

Niet výčnelku, niet frízy, podpery,

niet kútika, kde nemal by ten vták

nadzemské lôžko, liaheň potomstva.

Kde sídlia lastovičky, tam aj vzduch

je lahodný.

(Vstúpi Lady Macbethová.)

KRÁĽ.

Hľa, naša hostiteľka!

I keď nás láska zavše potrápi,

vždy sme jej vd'ační. Sme vám na ťarchu,

a predsa rady ste, že môžete

nám poslúžiť.

LADY MACBETHOVÁ.

Aj dvakrát povinnosť

si splním s dvojnásobným vypätím,

a jednako to bude maličkosť,

ak súperiť mám s bezmernosťou pôet,

ktorými zahŕňate tento hrad.

Za každú poctu aspoň v modlitbách

sme dlžníkmi.

KRÁĽ.

Kde je thain z Gawdoru?

Náhlili sme sa za ním, chceli sme

ho ohlásiť, lež je to dobrý jazdec

a hnaný láskou ako ostrohou

nás predišiel. Dnes v noci sme váš host',

prevzácna pani.

LADY MACBETHOVÁ.

Vaši sluhovia

na úver majú sluhov, majetok

i seba samých: vraciame len to,

čo patrí vám.

KRÁĽ.

A teraz zaved'te

ma k hostiteľovi. Tak ho mám rád,

že stále chcem ho priazňou zahŕňať.

Dovoľte, vzácna pani!

(Odídu.)

SIEDMY OBRAZ

Invernesský dvor, z ktorého sa vchádza do komnát.

(Hoboje. Fakle. Cez javisko prejde stolník a sluhovia s taniermi a príbormi. Potom vstúpi Macbeth.)

MACBETH.

Keď sa tak stane, že sa má tak stať,
Viech sa to stane rýchlo. Kiež ten čin
by tým istým úderom umŕtвил
aj svoje následky a bodnutím
sa všetko skončilo; v tom prípade
my, ktorým z času patrí tento breh,

ochotní riskovať sme budúcnosť.
Lež neujdeme trestu ani tu:
náš príklad, keď si ho svet osvojí,
aj proti nám sa môže obrátiť.
Tak času, do ktorej sme vliali jed,
musíme vypiť sami. Prišiel k nám
s dôverou. Ved' som jeho príbuzný
a poddaný: už v tom je záruka.
Ba ako hostiteľ ho chrániť mám,
nie dvíhať nôž. A Duncan navyše
tak zmierlivo a s čistým štítom vládne,
že jeho cnosti ako anjeli
by hlasom poľníc zločin odsúdili;
nech ľútosť ako nahé batol'a,
čo stojí vo víchre, či ako cherub,
čo vzdušnú paripu si osedlal,
ohavný zločin vmietne v každý zrak
a v mori slz aj vietor potopí.
Môj zámer miesto ostrôh pobáda

ctibažnosť, čo sa vzpína ako kôň,
a zase klesá na zem -

(Vstúpi Lady Macbethová.)

Tak čo je?

LADY MACBETHOVÁ.

Už končí večeru. Kde si sa podel?

MACBETH.

Pýtal sa na mňa?

LADY MACBETHOVÁ.

Pýtal, pravdaže.

MACBETH.

Nechajme to tak. Vzdal mi veľkú česť
a sám som získal toľko uznania,
že mal by som ho teraz užívať,
a nie oň prísť.

LADY MACBETHOVÁ.

či spitou nádejou
sa unášaš? Už mohla vytriezvieť.

Hľa, budí sa, a zrazu celý svet
je čierny. Tvoju lásku odteraz
tiež vnímam tak. Máš obavu byť tým,
čím spravila ťa túžba? Chceš mať to,
v čom zračí sa ti vrchol života,
a v sebe vidíš iba zbabelca,
ba čakáš, kým ti do úst nepadne
pečený holub.

MACBETH.

Prestaň, prosím ťa!
Na všetko, čo je ľudské, trúfam si.
Viac človek nemôže.

LADY MACBETHOVÁ.

Či azda zver
mi vyjaviła tvoje zámery?

Keď si mi písal, bol si vskutku chlap.
Čím viac si túžil seba prekonať,
tým viac si svoju mužnosť potvrdzal.
Čas ani miesto nežičili ti,
a jednako chcel si ich ovládnuť.
A teraz, keď sú s tebou, vzdávaš sa.
Keďže som dojčila, viem, aký vzťah
má matka k dojčenému dieťaťu:
lež mohlo by ma láskat' úsmevom,
aj tak mu z pery prsník vytrhnem
a zmámim ho, ak si to žiada vec.

MACBETH.

Ak nám to nevyjde?

LADY MACBETHOVÁ.

Vraj nevyjde!
Odvahu napni ako tetivu
a všetko musí vyjsť! Keď Duncan zaspí,
čo bude rýchlo, lebo dnešná púť
ho zbavila síl, oboch komorníkov
napojím vínom a tak otupím,
že pamäť, strážca mozgu, bude dym,
čo iba zahmlí schránku rozumu.
Keď nacengani ako prasatá
sa polomŕtvi v spánok pohrúžia,
môžeme s nestráženým Duncanom

naložiť, ako chceme. Ba čo viac,
zvalíme náš čin na tých opilcov.

MACBETH.

Buď matkou synov! Z tvojej odvahy
by počínať mal iba mužský rod.
Ak tých dvoch spáčov krvou potrieme
a zločin spáchame ich dýkami,
nebude zrejmé, že sú vrahovia?

LADY MACBETHOVÁ.

Kto by si trúfal tomu neveriť,
keď nad mŕtvolou nárek spustíme?

MACBETH.

Rozhodol som sa: telo lačné je
a zasadnúť chce k strašnej hostine.
Pod! Pretváрка je teraz naša zbraň:
ty, faloš tváre, faloš srdca chráň!

(Odídu.)

DRUHÉ DEJSTVO
PRVÝ OBRAZ
Tamtiež.

(Vstúpia Banquo a Fleance s fakľou.)

BANQUO.

Koľko je hodín, chlapče?

FLEANCE.

Už mesiac zašiel. Biť som nepočul.

BANQUO.

Zachádza o polnoci.

FLEANCE. Bude viac.

BANQUO.

Podržiš mi meč? V nebi tuším šetria
Zhasili hviezdy. Aj to čosi vraví.

Driemoty ako balvan gniavia ma,
a spánok neprichádza. Nebesá,
zažeňte strašidelné predstavy,
čo ako muchy vyroja sa v sne!

(Vstúpia Macbeth a sluha s fackou.)

Ten meč mi vráť! Kto je tam?

MACBETH.

Priateľ.

BANQUO.

Vy nespíte? Kráľ je už v posteli.
Mal nezvyčajne dobrú náladu
a všetkým štedré dary rozdával.
Hľa, týmto diamantom vzdáva hold
láskavej hostiteľke, nadšený
prijatím.

MACBETH.

Neboli sme pripravení
a vôľa miesto svojho rozletu
len chyby naprávala.

BANQUO.

Stačilo.
Mne prisnilo sa o tých sudičkách.
Vám sľuby plnia.

MACBETH.

Nemyslím už na ne.
Lež keď si nájdeme raz voľný čas,
ešte sa o tom pohovárime,
ak dovolíte.

BANQUO.

K vašim službám som.
MACBETH.

Ak budete stáť pri mne v pravý čas,
získate všetko.

BANQUO.

Ak nič nestratím
tým získavaním a nič neskali
mi čisté srdce, verné prísaha,
nuž dám si poradiť.

MACBETH.

Tak dobrú noc.

BANQUO.

Ďakujem, pán môj. Aj vám dobrú noc.

(Odídu Banquo a Fleance.)

MACBETH.

Nech pani zazvoní, keď prichystá
mi nápoj. Povedz jej to a choď spať!

(Sluha odíde.)

Vari to dýka visí nado mnou

a ponúka mi rukoväť? Pod' sem!
Nezovriem ťa, a predsa vidím ťa.
Zlovestná vidina, či nemožno
ťa vnímať hmatom ako očami?
Nie si azda len chorý výplod mysle,
zrodený v horúčkových predstavách?
A predsa zdáš sa taká skutočná,
že celkom splývaš s tou, čo teraz tasím.
Po ceste, ktorou kráčam, vedieš ma
a iba ty mi môžeš poslúžiť.
Buď zrak si robí blázna z iných zmyslov,
buď bláznia ony. Ešte vždy ťa vidím
a z čepele i z rúčky kvapká krv,
čo predtým nebolo. Nič takého!
To v mojich očiach tak sa zrkadlí
ten zámer krvavý. Pol sveta je
už mŕtvy, ohavný sen zakráda
sa do spánku a strigy schádzajú
sa na metlách; už polospiacu vraždu
prebudil k životu jej strážca vlk,
čo odvyl svoju stráž a ako duch
sa krokom przniteľa zakráda
za svojou korisťou. Ty, pevná zem,
nenačúvaj, kam mieria moje kroky;
nijaký kameň nesmie prevravieť
a rušiť ticho, ktoré pristane
tej strašnej chvíli. Ešte žije! Beda!
Slovami oheň roznieť sa nedá.

(Zacengá zvonec.)

Kocky sú hodené. Už volá zvon.
Nepočúvaj ho, Duncan - - to je smrť:
buď raj, buď peklo chce ti ponúknuť.

(Odíde.)

DRUHÝ OBRAZ
Tamtiež.

(Vstúpi Lady Macbethová.)

LADY MACBETHOVÁ.

Čo opilo ich, dodalo mi síl;
čo zráža ich, mne dáva krídla. Pst!
To húka sova, hlásnik osudu,
čo odsúdencom meria čas. Je tam!
Dvere sú dokorán, len chrápanie
tých ožranov ich stráži. Vypili,
čo som im namiešala: príroda
a smrť sa teraz prú, či živí sú,
či mŕtvi.

MACBETH.

(Za scénou.)

Kto je tam? Hej! Kto je to?

LADY MACBETHOVÁ.

Preboha, tuším precitli; a on
nič nestihol! Nie za čin, za pokus
nás potrescú! Mal dýky na dosah.
Ten spiaci ako otec sa mi zdal -
inak to sama urobím.

(Vstúpi Macbeth.)

Môj muž!

MACBETH.

Vykonal som to. Nič si nezačula?

LADY MACBETHOVÁ.

Len sovu húkať, cvrčky cvrlikať.
A tvoj hlas.

MACBETH.

Kedy?

LADY MACBETHOVÁ.

Teraz.
MACBETH.

Keď som vchádzal?
LADY MACBETHOVÁ.

Tak je.
MACBETH.

Počúvaj!

Kto leží v druhej izbe?
LADY MACBETHOVÁ.

Donalbain.
MACBETH.

Žalostný pohľad!
LADY MACBETHOVÁ.

Táraš hlúposti.
MACBETH.

Jeden sa smial a druhý kričal: „Vražda!“

kým neprecitli. Ja som počúval.

Len čo sa pomodlili, vzápätí

zas usnuli.
LADY MACBETHOVÁ.

A o posteľ sa delia.
MACBETH.

Ten volal „Pánboh s nami!“, ten zas „Amen“,

keď zazreli ma, ako stojím tam

s rukami ako kat. A nevládal

som na ich .Pánboh s nami!" .Amen!" rieť.
LADY MACBETHOVÁ.

Už dost!
MACBETH.

Lež prečo mi to nešlo z úst?

Sám chcel som požehnanie a to amen

mi v hrdé uviazlo.

LADY MACBETHOVÁ.

Kto taký čin
si berie veľmi k srdcu, zošalie.

MACBETH.

Vtom akoby bol niekto vykrikol:
„Nespite! Macbeth spánok zabíja!"
Ten spánok, čo nám vrásky vyhládza,
námahu zmýva, končí všednosť dňa,
čo lieči myseľ ,a čo životu
je živiteľ!

LADY MACBETHOVÁ.

čo chceš tým povedať?

MACBETH.

A zo všetkých strán znelo: „Nespite!"
Keď Glamis zabil spánok, nebude
spať Cawdor, ani Macbeth nezaspí!

LADY MACBETHOVÁ.

A kto to kričal? Prečo, milý thain,

chceš svoju vzácnu silu utrácať

na choré preludy? Chod' zmyť si z rúk

tú špinu, čo ťa môže usvedčiť.

A načo si tie dýky priniesol?

Ich miesto je tam! Odnies ich a skrop

tých spiacich sluhov krvou.

MACBETH.

Nejdem ta.

Aj pomyslieť sa bojím na svoj čin,
a nieto ešte sa naň poďívať!

LADY MACBETHOVÁ.

Ty slaboch! Podaj mi tie dýky! Spiaci
a mŕtvi podobní sú obrazom.
Len dieťa vyľaká čert na stene.
Ak ešte krváca, mám aspoň s čím

tým sluhom vpísať na tvár podozrenie.
(*Odíde.*)

(*Klopanie za scénou.*)

MACBETH.

Božemôj, kto to klope?

čo je to so mnou, že ma všetko ľaká?

čie sú to ruky? Vydriapu mi oči!

Postačia vody oceánu zmyť

krv z mojich rúk? Nie, táto ruka skôr

na tvári mora červeň vyvolá

a jeho zeleň zmení na purpur.

(*Vstúpi Lady Macbethová.*)

LADY MACBETHOVÁ.

Mám ruky ako ty, a nemienim

sa čistým srdcom chváliť.

(*Klopanie.*)

Ktosi búcha

na južnú bránu. Poďme do spálne

a trochou vody zmyjeme ten čin,

Nie je to ľahké? Zrazu odvaha

ťa opustila.

(Klopanie.)

Zase ktosi búcha.

Frehoď si nočný plášť, nech nezistia,

že doposiaľ sme hore. Nemôžeš

sa celkom poddať chmúrnym predstavám
MACBETH.

Než znáš ten čin, sám nemal som sa znáš

(Klopanie.)

Len búchaj! Kiež tým vzbudíš Duncana!

(Odídu.)

TRETÍ OBRAZ Tamtiež.

(Vstúpi Vrátnik. Za scénou klopanie.)

VRÁTNIK.

Búcha na vráta, akoby horelo! Keby bol
človek vrátnikom pri peknej bráne, až
by ho ruka rozbolela, koľkokrát by musel
obracať kľúčom.

(Klopanie.)

Buch, buch, buch. V mene Belzebuba, kto
je tam? Pozrimeže! Hraboš, čo sa obesil,
keď zistil, že aj tento rok polia urodia.
Prichádzaš ako na zavolanie! Máš so sebou
aj dáky šnuptichel? Tu sa zapotíš jedna
radosť!

(Klopanie.)

Buch, buch! V mene ďalšieho pekelného
kniežaťa, kto je tam? Fiha, vrtichvost, čo

jedným dychom odprisahá, že čierne je
biele a biele je čierne; jezuita, čo v božom
mene schopný je aj zradiť, a jednako sa
nedovrtí do neba. Len pod' ďalej, vrti-
chvost.

(Klopanie.)

Buch, buch, buch! Kto je to? Pozrimeže!
Anglický krajčír, čo sa sem dostal za to,
že niekde potiahol francúzske bričesky.
Vstúp, krajčírik! Aspoň si u nás rozžera-
víš hladičku.

(Klopanie.)

Buch, buch! Ani chvíľu nemám pokoj. Ty

si kto? - Lenže na peklo je tu zima ako
v psinci. Čert aby robil čertom vrátnika!
Myslel som si, že vpustím sem z každého
rožku trošku: každého, kto si vykračuje
po tej vyšliapanej ceste rozkoší do večného
ohňa.

(Klopanie.)

Hneď, hneď! *(Otvorí vráta.)* A ráčte pa-
mätať na vrátnika.

(Vstúpia Macduff a Lennox.)

MACDUFF.

Tak neskoro si, priateľ, išiel spať,
že sa tak neskoro aj zobúdzáš?

VRÁTNIK.

Namojdušu, pane, slopali sme, až pokým
druhýkrát kohút nezakikirikal; a pijatika,
ráčite vedieť, vyvoláva až tri veci.

MACDUFF.

Aké tri veci, prosím ťa?

VRÁTNIK.

Ježišmária, no predsa červený nos, spánok
a močenie. A čo sa týka chlípnosti, tú
vyvoláva aj odvoláva: vyvoláva túžbu, ale
vyráža jej dych. Preto pokiaľ ide o vášne,
veľa pijatiky je ako jezuitský vrtichvost:
aj ich vzprieči, aj sprieči, aj ich rozpáli,
aj popáli, aj ich presvedčí, aj usvedčí, aj
ich postaví, aj odstaví; nakoniec aj ony
toľko vrtia chvostom, až zaspia, a len čo
ľahnú, hneď im odľahne.

MACDUFF.

Určite aj teba včera ten chl'ast položil.

VRÁTNIK.

Položil, prosím pekne, a ležal mi až v krku;

ale naložil som mu za tú polohu; a hoci

mi niekoľkokrát nohy podložil, predsa som

bol mocnejší ako on, a než by sa bol na

mňa vrhol, radšej som ho vyvrhol.

MACDUFF.

Tvoj pán už vstal?

(Vstúpi Macbeth.)

LENNOX.

Buď dobré ráno vám!

MACBETH.

Vám, páni, tiež.

MACDUFF.

Už kráľ je hore, vzácny thain?

MACBETH.

Nie, nie.

MACDUFF.

Prikázal, že ho včas mám zobudiť,

a takmer meškám.

MACBETH.

Zavediem vás k nemu.
MACDUFF.

Istotne rád sa chcete unúvať,

lež predsa unúvať.
MACBETH.

Radostná námaha je vlastne liek.

Tadiaľto, posím!
MACDUFF.

Odvážim sa vstúpiť,

keď taký príkaz mám.
(*Macduff odíde.*)

LENNOX.

Kráľ odchádza dnes?

MACBETH.

Tak to stanovil.

LENNOX.

Noc bola divá. V našej komnate
víchrica komín zvalila; vraj plač
sa rozliehal a čudný smrtný škrek
akoby srdcervúco veštil nám
strašlivý prevrat, chmúrne udalosti,
čo ležia v lone času. Celú noc
húkala sova. Ako v horúčke
vraj zachvela sa zem.

MACBETH.

Noc bola zlá.

LENNOX.

Nenájde moja mladá pamäť noc,
čo by sa tejto mohla vyrovnáť.

(*Vstúpi Macduff.*)

MACDUFF.

Tá hrôza hrôz! Reč nenájde ti meno,
srdce ťa nepochopí!

MACBETH a LENNOX.

Čo sa stalo?

MACDUFF.

Majstrovské dielo skaza dovŕšila!
Do chrámu ako svätokrádežník
sa vražda vlúpala a ukradla
mu život.

MACBETH.

Co to vravíte? Život?

LENNOX.

Myslíte život jeho výsosti?

MACDUFF.

Do spálne vojdite a skamenie

vám zrak. Nie, nekážte mi rozprávať.

Až keď to uvidíte, prevravte!
(*Odídu Macbeth a Lennox.*)

Vstávajte! Vražda! Zrada! Zazvoňte!

Vstávajte! Banquo! Malcolm! Donalbain!

Odhod'te spánok, nápodobu smrti,

a smrti do očí sa pozrite!

Len súdny deň tak môže vyzeráť!

Vstávajte z hrobov, ako duchovia

zírajte na tú hrôzu! Zazvoňte!
(*Zazvoní zvon. Vstúpi Lady Macbethová.*)
LADY MACBETHOVÁ.

Go sa to deje,

že jakot poľníc povoláva tých,

čo v tomto dome spia? Vrav!
MACDUFF.

Milá pani,

čo povedať mám, nie je pre váš sluch,

ba ženské srdce môže zavraždiť.
(*Vstúpi Banquo.*)

Ach, Banquo, nášho kráľa zabili!
LADY MACBETHOVÁ.

A kde? Vari v našom dome?
BANQUO.

Nech kdekoľvek, tá zvesť je strašlivá.

Sám seba radšej popri, milý Duff,

a povedz, že si všetko vymýšľaš!
(*Vstúpia Macbeth, Lennox a Rosse.*)
MACBETH.

Môcť umrieť pred hodinou, vyhlásim,

ze mal som šťastný život; odteraz

nič nemá cenu: všetko je len brak.
Umreli česť a sláva, zo suda
vyteklo víno života: môj sklep
sa iba kalom môže pochváliť.

(*Vstúpia Malcolm a Donalbain.*)

DONALBAIN.

Čo je?

MACBETH.

To je najhoršie, čo môže byť.
Pretože žriedlo vášho života
a prameň krvi vyschli na večnosť.

MACDUFF.

Zabili vášho otca.

MALCOLM.

Bože! Kto?

LENNOX.

Vrahmi sú, zdá sa, jeho sluhovia.
Ich tváre a ruky boli samá krv;
tak isto dýky, ešte neutreté,
ktoré sme našli na ich vankúšoch.
Zízali na nás ako šialenci.
Že sme im ľudský život zverili!

MACBETH.

A predsa mrzí ma, že v hneve som
ich zabil.

MACDUFF.

Prečo ste to spravili?
MACBETH.

Niet človeka, čo v zmätku múdry je,
čo v hneve preukáže rozvahu.
V tej chvíli oddanosť sa vytrhla
z reťaze rozumu. Tu ležal Duncan,
na striebre tváre nitky zlatej krvi;

z hlbín rán sa ako z kráteru

dral zmar. Tam ležali tí vrahovia,

ich dýky neprístojne odeté

v krvavých nohaviciach. Môže ten,

kto ľúbi srdcom, čo je odvážne,

zatajiť svoju oddanosť?
LADY MACBETHOVÁ.

Hej, pomoc!
MACDUFF.

Pomôžte panej!
MALCOLM.

(Bokom Donalbainovi.) Prečo mlčíme,

keď sa to všetko týka najmä nás?
DONALBAIN.

(Malcolmovi.) Čo možno povedať, keď

zovšadiaľ

tu na nás striehne osud? Podme preč,

nechajme slzy vykvasiť.

MALCOLM.

(Donalbainovi.) Aj žiaľ

je ešte dieťa.

BANQUO.

Panej pomôžte!

(Odnášajú Lady Macbethovú.)

Zahaľme nahú zraniteľnosť tiel,

stretnime sa a spolu posúdme

ten strašný čin: snád dozvieme sa viac.

Lomcuje nami pochybnosť a strach.

Do božích rúk sa plne zverujem

a bojovať chcem proti úkladom,

čo kuje zrada.

MACDUFF.

Ja tiež.

VŠETCI.

A my všetci.

MACBETH.

čím prv sa prihotujme do zbroje

a v dvorane sa zídme.

VŠETCI.

V dvorane.

(Odídu všetci okrem Malcolma a Donalbaina.)

MALCOLM.

čo urobíš? Nič s nimi nemajme!

Najľahšie falošník žiaľ predstiera.

Ja hneď sa do Anglicka poberiem.
DONALBAIN.

Ja do Írska. Keď každý pôjde sám,
budeme bezpečnejší. Tu aj úsmev
je ako dýka; čím je bližšia krv,
tým viac jej potečie.
MALCOLM.

Ten krutý šíp
nás ešte netrafil a spravíme
najlepšie, ak mu z cesty uhneme.
Na kone! Netraťme čas rozlúčkou!
Len vtedy ľudia krádež nepohania,
keď odkradne sa, kde niet zľutovania.
(*Odídu.*)

ŠTVRTÝ OBRAZ
Pred Invernesským hradom.

(*Vstúpia Ross a Starec.*)
STAREC.

Mám sedemdesiat rokov v pamäti
a za ten čas som videl veľa hrôz
a čudných vecí, ale táto noc
ich všetky prekonáva.
ROSS.

Vidíš sám,
že nebo, trýznené tou ľudskou hrou,
sa chmúri na krvavé javisko.
Je deň, a slnko dusí tmavá moc.

Buď noc je mocnejšia, buď deň sa hanbí,

keď pred bozkami svetla v závoj tmy

si halí tvár.

STAREC.

Mne sa to nevidí,

tak ako ani to, čo stalo sa.

Výr, čo sa bežne kŕmi myšami,

tot' v utorok sa vrhol na sokola.

ROSS.

A Duncanove kone - čudná vec -

sa splašili a ušli zo stajne,

neskrotné, akoby bol celý svet

ich nepriateľ.

STAREC.

A vraj sa požrali,

ROSS.

Požrali - vlastným očiam nemohol

som uveriť.

(Vstúpi Macduff.)

Hľa, Macduff prichádza.

Čo sa to deje?

MACDUFF.

Vari nevidíte?

ROSS.

Už vie sa, kto ten zločin vykonal?

MACDUFF.

Tí, ktorých zabil Macbeth.

ROSS.

Božemôj,

čo získali tým?
MACDUFF.

Podplatili ich.

Synovia nášho kráľa Donalbain

a Malcolm tajne z hradu utiekli,

čím uvrhli sa do podozrenia.
ROSS.

Aj to je čudné! Planá ctižiadosť,

čo požiera zdroj svojho života!

Trón zrejme Maobethovi prípadne.
MACDUFF.

Len čo ho vymenovali, hneď šiel

do Sconu na korunováciu.
ROSS.

Kam Duncanovo telo odniesli?
MACDUFF.

Do Colmekillu,

večného sídla jeho predchodcov

a útulok ich kostí.
ROSS.

Pôjdete do Sconu?
MACDUFF.

Nie, do Fifu.
ROSS.

Nuž aspoň ja ta zájdem,
MACDUFF.

Boh s vami! Zbohom! Kiež nás nový šat

nebude viac než starý zadúšať.

ROSS.

Buď zbohom, starký!

STAREC.

Nech pánboh žehná vás a všetkých tých,
čo maria zlobu, naprávajú zlých.

(Odídu.)

TRETIE DEJSTVO
PRVÝ OBRAZ
V kráľovskom paláci vo Forrese.

(Vstúpi Banquo.)

BANQUO.

Si Cawdor, Glamis, kráľ - už všetko máš,
čo sa ti sľúbilo; či statočne
si všetko získal, neviem. Jednako
vraj neporučíš svojim deťom trón
a kráľovský rod zo mňa vyklíči.
Ak pravdu vraveli tie veštkyne
- a ty si, Macbeth, dôkazom ich slov -
nuž prečo to, čo tebe prospelo,
by nemohlo aj mne byť na osoh
a naplňať ma nádejou? Lež dost'.

(Fanfáry. Vstúpia Macbeth ako kráľ, Lady Macbethová, Lennox, Ross, šľachtici a sprievode)
MACBETH.

Náš hlavný hosť!
LADY MACBETHOVÁ.

Ten keby neprišiel,
pri stole zívala by medzera
a nepatrilo by sa hodovať.

MACBETH.

Dnes večer bude veľký hodokvas,
na ktorom aj vás chceme privítať.

BANQUO.

To želanie je pre mňa príkazom

a rád ho splním tomu, ku komu
na večnosť som sa pripútal.

MACBETH.

Dnes na cestu sa zberateľ

BANQUO.

Tak je.

MACBETH.

Na dnešnej rade chcel som vypočúť
váš názor, ktorý vždy je závažný
a prospešný, lež počkám do zajtra.
A zberáte sa ďaleko?

BANQUO.

Nie ďalej, ako dovoľí mi čas,
ak chcem sa večer vrátiť. Keby kôň
krok nezrýchlil, noc musím požiadať,
nech požičia mi hodinu-dve tmy.

MACBETH.

Večeru nezmeškajte!

BANQUO.

Nezmeškám.

MACBETH.

Vraj naši bratanci sa v Anglicku
a v írsku nechcú priznať k otcovražde
a šíria čudné reči. O tom však
až zajtra, keď sa beztak zídeme
aj k iným veciam. Teraz na koňa!
A do videnia! Ide s vami Fleance?

BANQUO.

Pravdaže, výsost'. Už nás súri čas.

MACBETH.

Nech bezpečný a rýchly je váš kôň,

keď jeho chrbátu vás zverujem.

Nuž zbohom. (*Banquo odíde.*)

Do siedmej pánmi svojho času ste.

Aj my sa utiahneme do tých čias:

tým milšie zvitame sa s host'ami.

Dovtedy zbohom! Boh vás opatruj!
(*Odídu šľachtici a ostatní.*)

Počúvaj! Už tí dvaja čakajú

na naše rozkazy?
SLUHA.

Pred hradnou bránou, výsosť, čakajú.
MACBETH.

Tak ich sem prived'.
(*Sluha odíde.*)

Ak máš, a nemáš isto, nemáš nič.
Strach z Banqua do kosti ma prenikol.
Má čosi kráľovského v povahe,
čo ľaká ma. Je veľmi odvážny,
navyše vyniká aj rozvahou,
čo káže konať iba vo chvíli,
keď nemôže nič stratiť. Iba on
je schopný budiť vo mne obavy;
môj duch sa pred ním chýli ako pes,
tak ako pred Cézarom Antonius.
Hneď do stríg obul sa, keď za kráľa
ma označili; on im prikázal
i jemu veštiť. A tak prorocky
ho pozdravili ako otca kráľov.
Jalovú korunu mi nastokli
a do rúk vnútili mi také žezlo,
o ktoré pripraví ma cudzí rod:
nebude vládnuť môj syn. Ak je tak,
pre Banqua som si dušu poškrnil.
pre jeho deti zabil Duncana;
len kvôli nim som blenom otrávil

svoj pohár mieru; sám som diablovi
odovzdal to najcennejšie, čo mám.
Či mám sa dívať, ako Banquov rod

sa vďaka mne až na trón posadí?
To radšej osud vyzvem na súboj
a do posledných síl sa budem biť.
Kto je tam?

(Vstúpia Sluha a dvaja vrahovia.)

Ty na náš pokyn čakaj za dverami.

(Sluha odíde.)

Však sme sa včera spolu zhovárali?

VRAHOVIA.

Tak veru, výsost'.

MACBETH.

Zvážili ste to,
čo som vám povedal? Ved' práve on
vám skrížil osud, hoci vinili
ste z toho nás. To som vám objasnil
už včera, podal som vám dôkazy,
že klamal vás a maril vaše plány;
ukázal som vám. akým spôsobom
vás zavádzal; už viete toho dost':
aj najväčší tlk by mal pochopiť,
kto je to Banquo.

PRVÝ VRAH. Už sme počuli.

MACBETH.

Počuli! Nemožno to nechať tak!

a preto znova som vás zavolať.

Či azda hrošiu kožu nosíte?

Až tak vás bohobojnosť skrotila.

ze modlíte sa za dobrodinca,

co krutou rukou k hrobu zrazil vás

a urobil z vás žobrákov?

PRVÝ VRAH

Sme ľudia.
MACBETH.

Ste ľudia aspoň podľa heslára,
tak ako kopovy a španiely,
bastardy, pudle, chrty, vlčiaky
a pinčlíky sú skryté v hesle pes.
Lež podľa vlastností psov delíme
na rýchlych, pomalých a učených;
jedni sú strážni, iní loveckí -
vždy podľa toho, čím ich obdarila
príroda. A tá vlastnosť pridáva
im ďalšie meno, ktorým líšia sa
od svojho druhu; s ľuďmi tiež je tak.
Ak možno nájsť vás v takom zozname,
a nie až na konci, tak povedzte!
A ja vám do srdca vložím taiký plán,
čo vášho nepriateľa odstráni
a pripúta vás k srdcu človeka,
čo - pokiaľ žije on - len chorľavie
a iba jeho smrť ho uzdraví.

DRUHÝ VRAH.

Mňa rany, ktoré nadelil mi svet,
tak pália, že sa chopím všetkého,
čo pomstí ma.

PRVÝ VRAH.

Mňa zloba šťasteny
tak zdeptala, že život v stávkú dám,
ak budem môcť svoj osud napraviť,
či pred ním ujsť.

MACBETH.

Ved' viete obaja,
že Banquo je váš nepriateľ.

VŠETCI.

Tak je.
MACBETH.

I mne je nepriateľ, a taký strašný,
že pokým dýcha, každý okamih

mi môže život vziať; a bárs by som
ho mohol ako zrnko prachu zmiest'
a vôľou kráľa zaštitit' svoj čin,
ja nespravím tak kvôli priateľom,
čo si tak ako mňa i jeho ctia
a ktorých lásku stratit' nemožno.
Ak padne, hoci sám ho povalím,
prvý sa rozplačem. A práve v tom
je dôvod, prečo vašej pomoci
sa domáham a prečo utajiť
chcem svoj plán.

DRUHÝ VRAH.

Spravíme, čo rozkážete.

PRVÝ VRAH.

I keby nás to malo život stáť.

MACBETH.

Konečne! Zakrátko vám oznámim,
kde by ho bolo možné vystriechnuť
a kedy bude na to vhodný čas.
Musíte konať ešte dnes, lež nie
na mojom hrade. Na mňa nesmiete
ani tieň podozrenia uvrhnúť.
Ak vaše dielo má byť bez kazu,
o osud onej čiernej hodiny
sa podelí s ním i jeho syn Fleance,
čo prekáža mi nemenej než on.
Všetko si zvážte!

DRUHÝ VRAH.

Už sme zvážili.

MACBETH.

Počkajte vedľa, kým vás nezavolám.
Ak duch tvoj, Banquo, nájsť chce nebesá,
už dnešnú noc v nich môže zaplesáť.

(Odídu.)

DRUHÝ OBRAZ
Tamtiež.

(Vstúpia Lady Macbethová a Sluha.)
LADY MACBETHOVÁ.

Banquo už odišiel?
SLUHA.

Odišiel, ale navečer sa vráti.
LADY MACBETHOVÁ.

Kráľovi povieš, že ho na chvíľu
chcem o čas okradnúť.
SLUHA.

Hneď ohlásim vás.
LADY MACBETHOVÁ.

Stratíme všetko, nezískame nič;
len ak si preskočil, tak „Mám ťa!“ krič!
Viac istoty je v tom, čo zničiť chceš,
než v slasti, ktorú skazou dosiahneš.

(Vstúpi Macbeth.)

Čo je to s tebou? Prečo chodíš sám,
spolčený iba s chmúrnou predstavou
a s myšlienkami, ktoré mŕtve sú
tak ako tí, čo s nimi pri chodia?
Niet pomoci! Už neodčiníš nič.

MACBETH.

Hada sme preťali, lež nezabili.

Zas môže vyrásť, byť tým, čím bol prv,
vytŕčať na nás jedovatý zub.

Nech spadne nebo, otvorí sa zem,
ak v strachu máme jesť a zaspávať
v predtuche hrozných snov, čo každú noc
nás zobudia. To radšej s mŕtvym bdieť,
čo pre náš pokoj leží v pokoji,
než na škripci mať vlastné svedomie

a znášať muky! Duncan v hrobe je -

Z horúčky života sa uzdravil

a zaspal. Zrada všetko skončila:

už neohrozí ho jed ani zbraň,

domáce vzbury ani vpády vojsk.

LADY MACBETHOVÁ.

Pod', milý môj, a vrásky vyhlad' si:
bud' večer k host'om milý, veselý!

MACBETH.

Pravdaže budem; ty sa taktiež drž!
Pozornosť venuj najmä Banquovi
a pohľadom i slovami ho hlad'!
Nemáme istotu, keď výsady
musíme lichôtkami obmývať
a vlastnou tvárou ako maskou kryť
podobu nášho srdca.

LADY MACBETHOVÁ.

Už prestaň s tým!

MACBETH.

Mne škorpióny dušu zhrýzajú.
Banquo a Fleance sú ešte nažive!

LADY MACBETHOVÁ.

Nie naveky svoj život dostali.

A v tom je útecha; sú smrteľní.

MACBETH.

Bud' teda veselá! Než netopier
sa vráti do veže, než čierny chrúst
na pokyn pekla svojím bzukotom
odtrúbi spáčom nočnú hodinu,
stane sa strašný čin.

LADY MACBETHOVÁ.

Čo má sa stať?
MACBETH.

Buď nevinná a nepoznaj čin prv,
kým nemôžeš ho pochváliť. Príď, noc,
a zaviaž oči súciteľnému dňu;
strašlivou rukou, ktorú skrýva tma,
roztrhaj, zruš ten úpis na život,
pre ktorý chviem sa. Už chmúri sa deň
a havran k svojmu krdľu odlieta.
Usína dobro dňa a klesá mier,
zas temné sily noci lezú z dier.
Že vravím čudne? Len sa nedaj zmiast'.
čo raz je zlé, len zo zla môže rásť.
Pôjdeme spolu.

(Odídu.)

TRETÍ OBRAZ
Na ceste k hradu.

(Vstúpia traja vrahovia.)
PRVÝ VRAH.

Kto za nami ťa poslal?
TRETÍ VRAH.

Macbeth.

DRUHÝ VRAH.

Treba mu dôverovať: prináša
nám pokyny, čo máme vykonať
a kde a ako.

PRVÝ VRAH.

Ostaň teda s nami.
Západ sa ešte mihá pruhmi dňa.
Neskorý jazdec koňa pobáda,
chce stihnúť hostinu. To chváta ten,
na koho čakáme.

TRETÍ VRAH.

Už kone čuť.
BANQUO. *(Za scénou.)* Poriadne sviet' mi!
DRUHÝ VRAH.

Je to iste on:
ostatní hostia dávno zasadli
už k stolu.

PRVÝ VRAH.

Jeho kone menia smer.
TRETÍ VRAH.

O chvíľu zastanú: je taký zvyk,
že k hradnej bráne každý kráča peši.

(Vstúpia Banquo a Fleance s fakľou.)

DRUHÝ VRAH.

Hľa svetlo!
TRETÍ VRAH.

To je on!
PRVÝ VRAH.

Buď nablízku!
BANQUO.

Dnes v noci spáchne.
PRVÝ VRAH.

Nech len poprší!

BANQUO.

Božemôj, zrada! Bež, Fleance! Utekaj!
(Fleance odíde.)

Možno raz ma pomstíš! - Podliaci!
(Banquo klesne zabitý.)
TRETÍ VRAH.

Kto fakľu zahasil?
PRVÝ VRAH.

A nemal som?
TRETÍ VRAH.

Len jeden leží tu: syn utiekol.
DRUHÝ VRAH.

O lepšiu polovicu prišli sme.
PRVÝ VRAH.

Pod'me preč! Musíme to oznámiť.
(*Odídu.*)

ŠTVRTÝ OBRAZ
Hradná dvorana.

(*Prestretý stôl. Vstúpia Macbeth, Lady Macbethová, Ross, Lennox a sprievod.*)
MACBETH.

Poznáte svoje miesta - posad'te sa!

A ešte raz tu všetci vitajte!
ŠLACHTICI.

Srdečná vďaka vašej výsosti!
MACBETH.

My sadneme si medzi ostatných
a budeme váš skromný hostiteľ.

Len hostiteľka z trónu nezíde,
lež vo vhodný čas tiež vás privíta.

LADY MACBETHOVA.

Z celého srdca v mojom mene tiež
privítaj, muž môj, našich priateľov!
(*Vstúpi Prvý vrah.*)
MACBETH.

Hľaď, ako srdečne ťa pozdravujú!
Na oboch stranách je vás rovnako:
sem doprostred si sadnem. Hodujte!

Zdvihnime všetci pohár na zdravie!
(*Podíde k Vrahovi.*)

Na tvojej tvári je krv.
PRVÝ VRAH.

Banquova.
MACBETH.

Je lepšie, ak je na tebe, než v ňom.

Už dodýchal?
PRVÝ VRAH.

Krk som mu podrezal.
MACBETH.

Si skvelý hrdlorez; tak ako ten,

čo Fleancea zabil, zaslúžiš si hold.
PRVÝ VRAH.

Kráľovská výsosť, Fleance nám unikal.
MACBETH.

(Bokom.) Zasa ten záchvat! čo mi
chýbalo?

Až dosiaľ bol som pevný ako mramor,

ba tvrdší od skál, voľný ako vták.

A zrazu som sa v klepci ocitol,

v ktorom ma väznia strach a pochybnosť.

- Hovoríš, že si Banqua zneškodnil.
PRVÝ VRAH.

Neškodne, výsosť, leží v priekope

a na hlave má dvadsať bodných rán,
každú z nich smrteľnú.

MACBETH.

Aj za to vďaka. -
(Bokom.)

Had leží v priekope; mláďa, čo ušlo,

až časom získa jed, no nateraz

je bezzubé. - A teraz radšej choď!

Zajtra ťa zavolám.

(Vrah odíde.)

LADY MACBETHOVÁ.

Môj muž a kráľ,
zabúdaš na hostí. A hostina,
pri ktorej neodzneje prípitok,
je ako kar. Aj doma možno jesť,
až dvornosť dodá jedlu vzácnu chuť:
bez nej je všetko mdlé.

(Vstúpi Banquov duch a sadne si na Macbethovo miesto.)

MACBETH.

Môj kárateľ!
Vám všetkým dobrú chuť a na zdravie!

LENNOX.

Ráčte sa, vaša výsosť, posadiť.

MACBETH.

Pod jednou strechou výkvet národa
by sedel, keby Banquo nechýbal -
no radšej obviním ho z neúcty,
než malo by ho stihnúť nešťastie! -•

ROSS.

Žiaľ, nedodržel slovo. Nepoctí
nás vaša výsosť svojou spoločnosťou?

MACBETH.

Niet miesta.

LENNOX.

Tu sme vám ho vyhradili.

MACBETH.

Kde?

LENNOX.

Tu, výsosť. Čo vás to vzrušuje?

MACBETH.

Kto z vás to vykonal?

ŠEACHTICI.

Čo, dobrý kráľ?

MACBETH.

Nemôžeš z toho predsa vinit' mňa!

čo hádžeš hlavou? Ved' ma skrvaviš!
ROSS.

Vstávajte, páni! Kráľovi je zle.
LADY MACBETHOVÁ.

Priatelia, sed'te! Kráľ má od detstva
takéto záchvaty. Sú chvíľkové.

Ostaňte na miestach! Hneď schopí sa.

Ak si ho veľmi všímať budete,
tým ťažšie svoju slabosť prekoná.

Nedbajte naňho! Jedzte! - Ty si chlap?
MACBETH.

Som chlap, ba smelý chlap, ak vydržím
sa dívať na to, čo by zdesilo
aj diabla.
LADY MACBETHOVÁ.

Nezmysel! Strach maľuje
ti čerta na stenu, tak ako nôž,
čo vraj ťa k Duncanovi zaviedol.

Ten klamný výbuch strachu pristane
skôr starej babe, ktorá pri priadkach
chce ohúriť nás svojim rozpráváním.
Čo je to s tebou? Máme hodovať,
a ty sa dívaš iba na stoličku.

MACBETH.

Hľad'! Vidiš? Dívaj sa! - Čo na to povieš?

Dočerta! Ak mi kývaš, tak aj vrav!

Ak z hrobov vracajú sa na svet tí,
ktorých na večnosť sme tam ukryli,

bud' naším hrobom hrvoľ luniaka!
(*Duch odíde.*)
LADY MACBETHOVÁ.

Strach pozbavil ťa všetkej mužnosti.
MACBETH.

Skutočne som ho videl.
LADY MACBETHOVÁ.

Hanbi sa!
MACBETH.

Aj zadávna sa prelievala krv,
kým človek neovládol ukrutnosť,
I neskôr páchalo sa veľa vrážd,
od ktorých na hlave sa ježil vlas.
Ak niekomu sa siahlo na život,
aj umrel - a dost'. A dnes príde sem
aj napriek tomu, že má dvadsať rán,
a zaujme nám miesto, čudná vec:
čudnejšia ako vražda.
LADY MACBETHOVÁ.

Zabúdaš,
že máš tu hostí.

MACBETH.

Zamyslel som sa.

Neberte na mňa ohľad, priatelia!

Mám čudný neduh; ten, kto pozná ma,

však vie, že nie je to nič vážneho.

Na zdravie! Hneď si sadnem. Nalejte!
(*Vstúpi duch.*)

Pripíjam na zdravie vám pri stole

i nášmu priateľovi Banquovi,

čo nám tu chýba. Na vás, na neho,

na všetkých!
ŠĽACHTICI.

Na oddanosť kráľovi!
MACBETH.

Preč z mojich očí! Nech ťa skryje zem!

Máš kosti bez drene, krv studenú.

Niet života v tých sklených zreniciach,

čo na mňa civia.
LADY MACBETHOVÁ.

Páni, berte to

len ako zlozvyk. Nie je to nič viac.

Ibaže nás to ruší v zábave.
MACBETH.

čo iný trúfa si, tiež trúfam si.

Príd' ku mne ako dravý medveď z hôr,

príd' ako nosorožec, ako tiger;

príd' v akejkoľvek podobe, a ja

sa nezachviem. Alebo z mŕtvych vstaň,

na pustú pláň ma svojím mečom žeň!

Ak strasiem sa čo len raz, vyhláste

ma za zbabelca! Odíd', strašný tieň.

a prestaň sa mi vysmievať!
(*Duch odíde.*)

Niet ho,

a už som zase chlap. Len hodujte!

LADY MACBETHOVÁ.

Tým správaním si zmrazil náladu
a zmaril hodokvas.
MACBETH.

Ak zastrie nás
búrkový oblak, každý zbadá ho.

Ty všetko, čo mi patrí, chceš mi vziať,
o moju podstatu ma okrádaš,
keď zoči-voči hľadiš prízraku
a nemizne ti z tváre červeň líc,
kým ja som ako stena.

ROSS.

Prízraku ?

LADY MACBETHOVÁ.

Nevravte, prosím! Je mu čoraz horšie.
Otázky ho len dráždia. Dobrú noc.
Nehľad'te pri odchode na poradie
a čím skôr odíd'te!

LENNOX.

Nuž dobrú noc
a pevné zdravie kráľovi.

LADY MACBETHOVÁ.

Aj vám.

(Šľachtici odídu.)

MACBETH.

Vraj potečie krv: krv si žiada krv.
Skaly sa pohnú, stromy prevravia;
i keby skryl sa pod zem zločinec,
tým svojím krákaním a rapotom
ho kavky, straky, vrany vyzradia.
Noc pokročila?

LADY MACBETHOVÁ.

S ránom zvädza boj.

MACBETH.

Čo povieš na Macduffa? Pozvanie
odmietol.

LADY MACBETHOVÁ.

Poslal si ta niekoho?

MACBETH.

Hneď pošlem, lež aj tak už o tom viem.
Niet šľachtického domu kde by som
vlastného sluhu neživil. Hneď zrána
k tým čarodejnícom sa vypravím.
Nech prezradia mi viac. Som ochotný
aj najstrašnejší ortieľ vypočuť.
Nič neodmietnem, čo mi bude vhod.
Tak som sa vnoril do krvavých vôd,
že keby som sa mienil vrátiť späť,
preplávať by som musel celý svet.
čo v hlave víri mi, chce pevnú dľaň:
keď musíš íkonat', váhaniu sa bráň!

LADY MACBETHOVÁ.

Najlepšie by ťa spánok utišil.

MACBETH.

Pôjdeme spať. Tie čudné preludy
strach nováčika zrejme vylúčil.
Vo svojich skutkoch ešte mladí sme.

(Odídu.)

PIATY OBRAZ
Niekde v Škótsku.

(Vstúpi Lennox a Šľachtic.)
LENNOX.

čo vravím, vlastne vravíte aj sám,

len si to domyslíte! Všetko je
akési čudné. Macbeth nariekal
za dobrým Duncanom - už nebohým.
Neskoro na prechádzku Banquo šiel
a Fleance ho zabil, lebo utiekol.
Neradno prechádzať sa v pozdný čas.
Kto zbaví sa tej strašnej predstavy,
že Donalbain a Malcolm zabili
si otca? Ako zarmútil ten čin
Macbetha! V svätom hneve roztrhal
tých lotrov, ktorí na dno pohára
sa dívali. To spravil výborne.
Ba múdro! Kto by mu to vyčítal,
vyvolá proti sebe nevôľu.
A na všetko, čo mohol, pamätal!
Mať Duncanových synov pod zámok,

čo nemá, hneď by im dal príučku,
čo to je otca zabiť. Fleanceovi
tak isto. Lež dost! Macduff odmietol
za jeden stôl si sadnúť s tyranom, a
a žije v nemilosti. Neviete,
kde našiel útulok?

ŠLACHTIC.

Syn Duncanov,
ktorého tyran o trón pripravil,
si našiel druhý domov v Anglicku;
kráľ Eduard je k nemu žičlivý,
a tak sa napriek zlému osudu
dnes teší veľkej úcte. Za ním sa
vypravil Macduff; chcel by požiadať
zbožného kráľa, aby zburchoval
Severnú Umbriu a Siwarda;
s ich pomocou, ak bude to chcieť ten,

čo vládne nad nami, sa stolom chlieb

a noci spánok môže navrátiť,

ba z našich hostín dýky vymiznú,

hold bude hold a pocta v skutku česť -

a naše túžby splnia sa. Ten chýr

tak nášho kráľa škrie, že hotuje

sa na vojnu.

LENNOX.

Aj po Macduffa poslal?

ŠLACHTIC.

Aj po Macduffa; s jednoznačným „Nie!
sa chmúrny posol vrátil od neho
a teraz bzučí: „Táto odpoveď
ť a môže draho vyjsť!“

LENNOX.

To vystríha
ho viac než dost, a spraví najlepšie,
ak zdržiavať sa bude v cudzine.

Leť, dobrý anjel, na anglický dvor
a vyslov aj ty naše želania:
nech v našej vlasti, kruto gniavenej,
mier zavládne!

ŠĽAHTIC.

Leť s mojou modlitbou!

(Odídu.)

ŠTVRTÉ DEJSTVO
PRVÝ OBRAZ
Jaskyňa.

(Hromobitie. Vstúpia tri čarodejnice.)
PRVÁ ČARODEJNICA.

Trikrát on, raz pípól jež.
DRUHÁ ČARODEJNICA.

Trikrát on, raz skričal jež.
TRETIA ČARODEJNICA.

Harpán kričí: Už je čas!
PRVÁ ČARODEJNICA.

Obíd' kotol každá raz,
zhnité črevo doňho vraz!
Ropuchu, čo tridsať dní
driemala na kameni,
pozbav jedu, potom hneď
do kotla jej telo vmeť.
VŠETKY.

Len sa krúťme dokola,
pokým oheň plápolá.
DRUHÁ ČARODEJNICA.

Kúštik mäsa z užovky,
narátajme do stovky.

Oko z mloka, žabí prst,
jazyk zo psa, myšiu srst',
hadí zub a žihadlo,
ktoré z osy vypadlo.

Všetko v kotli peč a var,
premieňaj krv na opar.

VŠETKY.

Len sa krúťme dokola,
pokým oheň plápolá.

TRETIA ČARODEJNICA.

Dračie krídlo, vlčí zub,
odvar z jedovatých húb,
zo žraloka žalúdok,
z múmie vlas, z blenu mok,
pečeň žida bezbožníka,
koziu žlč, vňať šedivníka,
z Tatára nos, z Turka ústa;
aby kaša bola hustá,
pridaj k tomu štvrt'ku prsta,
čo si našla v žumpe plávať,
kam ho vrhla krkavčia mať.
K tomu tigrie vnútornosti,
nech sa dobre škvaria kosti.

VŠETKY.

Len sa krúťme dokola,
pokým oheň plápolá.

TRETIA ČARODEJNICA.

Z paviána krv nech kanie,
čaro bude dokonané.

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Už ma v koncoch prstov mrazí,
dáky hriešnik sa sem plazí.
Otvorte sa, zámiky, samy,
ktokoľvek je za dverami!

(Vstúpi Macbeth.)

MACBETH.

čo vystrájate, slúžky polnoci?

VŠETKY.

Niet v ľudskej reči na to slov.

MACBETH.

I keby slúžili ste diablovi

a z pekla znali to, čo musí prísť,

prevravte! Pozbavte pút víchricu,

nech rúca chrámy, víri oceán

a hádže lode do objatia vln!

Zváľajte klasy plné úrody,

vykmášte každý strom aj s koreňmi!

Nech bašty svojich strážcov privalia

a hlavy pyramíd a palácov

sa naklonia až k svojim základom!

Prírodu zvráťte, zničte celý svet,

i tak chcem od vás počuť odpoveď!

PRVÁ ČARODEJNICA.

Klad' otázky!

DRUHÁ ČARODEJNICA.

Vrav!

TRETIA ČARODEJNICA.

Odpovieme ti.

PRVÁ ČARODEJNICA.

Chceš z našich úst to počuť, či z úst tých,

čo nám sú vladári?

MACBETH.

Nech prídu sem!
PRVÁ ČARODEJNICA.

Prilej krvi z prasaťa,

čo si žerie mláďatá!

Do ohňa daj mastný pot

z rúk, čo siahli na život!
VŠETKY.

Veľký, malý, pod' len, pod',

svoje kocky do hry vhod'!
(Hromobitie. Prvé zjavenie, hlava v pancieri.)

MACBETH.

Vrav, sila neznáma -
PRVÁ ČARODEJNICA.

Vie, čo chceš znať.

Nič nevrav! Iba nemo naňho hľad'!
PRVÉ ZJAVENIE.

Macduffa chráň sa, Macbeth; fífský thain

úklady spriada. Viac ti nepoviem.
(Prepadne sa.)
MACBETH.

Nech ktokoľvek si, vďaka za výstrahu.

Môj strach si zhmotnil. Ešte pozhovej!
PRVÁ ČARODEJNICA.

Nemôže ostať. Je tu iný duch,

mocnejší ako jeho predchodca.
(Hromobitie. Druhé zjavenie, skrvavené dieťa.)
DRUHÉ ZJAVENIE.

Macbeth, Macbeth, Maobeth -
MACBETH.

Mať troje uší, trikrát počúvam.
DRUHÉ ZJAVENIE.

Buď krutý, odvážny a rozhodný;

nikto, kto narodil sa zo ženy,

nemôže Macbethovi ublížiť.

(Prepadne sa.)

MACBETH.

Len ži si, Macduff - načo sa ťa báť?

Ď predsa chcem mať dvakrát istotu

a získať na to úpis. Nesmieš žiť;

až potom smiem strach zo lži obviniť

a pokojne spať napriek víchrici.

(Hromobitie. Tretie zjavenie, diéťa s korunoua hlave, v ruke ratolesť.)

Kto prichádza sem ako kráľov syn?

Kto svoje detské čelo ozdobil

znaméním moci?

VŠETKY.

MLČ a počúvaj!

TRETIE ZJAVENIE.

Buď udatný a spupný ako lev,
na vzbury nedaj, nechaj iným hnev;
neprehrá Macbeth svoju bitku skôr,
kým na úpätie dunsinanských hôr
nepríde Birnamský les.

(Prepadne sa.)

MACBETH.

Nezmysel!

Prikážte, aby strom sa rozišiel

so svojím koreňom! Ghýr dobrý je!

Vzbúrenec počká, kým les ožije,

a Macbeth bude vládnuť do tých čias,

kým posledný dych nevezme mu čas.

A predsa moje srdce hľadá jedna vec:

kto odpoveď znáš, nuž mi odpovedz!

Zavládne tejto ríši Banquov rod?

VŠETKY.

Od týchto otázok čím ďalej chod'!
MACBETH.

Chcem istotu. Ak mi ju nedáte,
naveky buďte prekliate! čo je?

Váš kotel mizne? Čo je to za huk?
(*Hoboje.*)
PRVÁ ČARODEJNICA.

Zjavte sa!
DRUHÁ ČARODEJNICA.

Zjavte sa!

TRETIA ČARODEJNICA.

Zjavte sa!
VŠETKY.

Keď vás uzrie, nech len stene,
vynorte sa ako tiene!
(*Sprievod ôsmich kráľov a Banqua, posledný kráľ so zrkadlom v ruke.*)
MACBETH.

Si celkom ako Banquov duch. Preč, preč!

Tá koruna mi vypaľuje zrak.

Máš vlas a čelo ako prvý kráľ.

Podobne tretí. Mrzké babizne,

čo chcete so mnou? Štvrtý! Oslepnem!

Či pôjdu takto do súdneho dňa?

A ďalší! Siedmy? Už nič nevidím.

A predsa ôsmy, v ruke zrkadlo

a v zrkadle zas ďalší; niektorí

zvierajú trojžezlá a dvojjablká.

Strašlivý pohľad! Zrak ma neklame:

to usmieva sa skrvavený Banquo

a ukazuje na nich: každý kráľ

akoby jemu patril. Naozaj?
(*Čarodejnice zmiznú.*)

Už zmizli? Nech ten skazanosný deň

je navždy v kalendári prekliaty!

Vstúp, kto si vonku!
(*Vstúpi Lennox.*)
LENNOX.

Čo si želáte?
MACBETH.

Tie bosorky si videl?
LENNOX.

Nevidel.

MACBETH.

Nestretol si ich cestou?

LENNOX.

Nestretol.

MACBETH.

Mor na vzduch, na ktorom sa vznášajú!
Nech prekliaty je ten, kto verí im!
Počul som dupot koní. Kto to bol?

LENNOX.

Poslovia, čo nám prišli oznámiť,
že Macduff do Anglicka utiekol.

MACBETH.

Utekol do Anglicka?

LENNOX.

Veru tak.

MACBETH.

(Bokom.) Čas predvída aj moje zámery.

Najlepší úmysel však nie je nič,

ak nejde za ním ruka v ruke čin.

Odteraz to, čo srdce bude chcieť,

hneď ruka vykoná. Ak želanie

mám korunovať skutkom, nech je tak:

prekvapím Macduffa, Fife dobyjem,

zabijem jeho ženu, potomstvo

a všetkých tých, čo k nemu náležia.

železo kujme, kým je žeravé.

Dost' bolo prízrakov! - Kde sú tí pošli?

Pod'! Zavedieš ma za nimi.

(Odídu.)

DRUHÝ OBRAZ
Na Fífskom hrade.

(Vstúpia Lady Macduffová, jej syn a Ross.)

LADY MACDUFFOVÁ.

čo vykonal, že musel z vlasti ujsť?

ROSS.

Len majte trpezlivosť!

LADY MACDUFFOVÁ.

On ju nemal.

Šialenstvo bolo utiecť. Ak nie čin,
strach urobí z nás zradcov.

ROSS.

Neviete,
či viac to múdrosť nebola než strach.

LADY MACDUFFOVÁ.

Vraj múdrosť! Ženu, deti opustiť,
utekať stadiaľ, kde má človek dom
a tituly? Nie, on nás nemá rád,
je bezcitný. Aj strážnik neborák,
najmenší z vtákov, svoje mláďatá
je schopný v hniezde brániť pred sovou.
To všetko je strach, a nie prejav lásky,
ba ani múdrosti: tým útekom
popiera zdravý rozum.

ROSS.

Milá pani,
dajte si povedať. Viem, že váš muž
je cnostný, múdry: spozná najlepšie,
keď k búrke chýli sa. Viac nepoviem.
Surový je čas, v ktorom zradcom som,

a vôbec o tom neviem, v ktorom strach
je radcom, lenže ani od neho
nezistím, čoho sa mám vlastne báť,
a tak sa zmietam ako na vlnách
raz sem a raz tam. Už vám zbohom dám.
Zakrátko znova sa tu ukážem.
Keď bude najhoršie, buď príde zlom,
alebo všetko skončí sa. - Buď zbohom,
môj krásny synovec!

LADY MACDUFFOVÁ.

Má otca - jednako je bez otca.
ROSS.

Som taký blázon, že ak ostanem,
vám strpčím život, seba zhanobím.

Nuž zbohom!
(*Odíde.*)

LADY MACDUFFOVÁ.

Chlapče, otec umrel ti.

Čo budeš robiť? Z čoho vyžiješ?
CHLAPEC.

Z toho, čo vtáci.
LADY MACDUFFOVÁ.

Z múch a červíkov?
CHLAPEC.

Z toho čo nájdem; celkom ako vták.
LADY MACDUFFOVÁ.

Môj vtáčik-neboráčik! Nemáš strach
z osídel, klepcov, klamnej návnady?
CHLAPEC.

Nie, mama. Neborákov nelovia.

Môj otec neumrel, i keď to vravíš.
LADY MACDUFFOVÁ.

Ba umrel. Kto ti otca nahradí?

CHLAPEC.

A tebe manžela?
LADY MACDUFFOVÁ.

Zo dvadsať kúpim si ich na trhu.
CHLAPEC.

Čo kúpiš, vzápätí aj rozpredáš.
LADY MACDUFFOVÁ.

Svoj všetok dôvtip vkladáš do tých slov,
a na svoj vek ho tuším máš až dosť.
CHLAPEC.

A bol môj otec zradca, mama?
LADY MACDUFFOVÁ.

Bol.
CHLAPEC.

čo znamená byť zradca?
LADY MACDUFFOVÁ.

Prisahať, ale nedodržať sľub.
CHLAPEC.

A každý, kto tak robí, zradcom je?
LADY MACDUFFOVÁ.

Každý, kto tak robí, je zradca a treba ho

obesiť.
CHLAPEC.

A každého treba obesiť, kto nedodrží prí-
sahu?

LADY MACDUFFOVÁ.

Každého.
CHLAPEC.

A kto takých ľudí má obesiť?
LADY MACDUFFOVÁ.

Tí, čo sú statoční.
CHLAPEC.

V tom prípade klamári a krivoprisažníci sú

hlupáci. Ved' klamárov a krivoprisažníkov
je na svete toľko, že tých statočných by
mohli sami premôcť a повеšať.

LADY MACDUFFOVÁ.

Boh s tebou hlupáčik! Kto ti však otca
nahradí?

CHLAPEC.

Keby bol umrel, plakala by si za ním.
A keby si neplakala, je to dobré znamenie,
že čoskoro dostanem nového otca.

LADY MACDUFFOVA.

čo to trepeš, ty táradlo? (*Vstúpi posol.*)

POSOL.

Boh s vami, pani! Nepoznáte ma,
i keď ja dobre viem, s kým mám tú česť.

Obávam sa, že čosi hrozí vám.

Ak smie vám prostý človek poradiť,

nesmú vás nájsť. Aj s deťmi odíďte!

Som krutý, že som vás tak vyľakal;
lež krutejšie by bolo zamlčať,
že po vás siaha krutosť. Chráň vás boh!
Už musím ísť.

(Odíde.)

LADY MACDUFFOVA.

Kde by som utekala?
Nič zlé som nespáchala. Dobre viem,
že žijem vo svete, kde velebí
sa ten, čo páše zlo, kde konat' dobro
je nebezpečné bláznovstvo. Tak prečo
zakladám svoju ženskú obranu
na „Nič som nespáchala!“?

(Vstúpia vrahovia.)

Kto sú to?

VRAH.

Kde je tvoj muž?
LADY MACDUFFOVA.

Nie tam, kde navôkol je toľký hriech,
že ty by si ho mohol nájsť.

VRAH.

Je zradca.
CHLAPEC.

Klameš, zarastená opica!
VRAH.

Ty larva!
(Bodne ho.)

Mlád'a zradcovské!
CHLAPEC.

Zabil ma, mama. Chytro utekaj!
(Umiera. Žena s výkrikom „Vražda!“ uteká. Vrahovia ju prenasledujú.)

TRETÍ OBRAZ
Pred kráľovským palácom v Anglicku.

(Vstúpia Malcolm a Macduff.)
MALCOLM.

Nájdime dáky opustený kút

a tam si srdcia vypláame.
MACDUFF.

Ba meč

tak ako chlapi v ruke zovríme

a chráame našu mrúcu otčinu.

Veď každý deň znie plač sirôt a vdôv,

vždy nový žiaľ sa dvíha k nebesám,

až samy pridajú sa k náreku,

akoby s našou vlasťou cítili.
MALCOLM.

Len to, v čo verím, môžem oplakať.

A verím v to, čo poznám. Príde čas

a to, čo budem môcť, aj napravím.

Akiste pravdu ste mi vraveli.

Ten tyran, od ktorého mena nám

opúcha jazyk, kedysi vraj bol

statočný človek. Mali ste ho radi.

A ešte na vás nesiahol. Som mladý;

mínou môžete si získať zásluhy.

Je múdre obetovať jahniatko,

ak chceme zlého boha utíšiť.
MACDUFF.

Ja nie som zradca.
MALCOLM.

Lenže Macbeth je.

Aj dobroty a cti sa možno vzdať,

keď si to želá kráľ. Lež prepáčte!

To, aký ste, už zmeniť nemôžem.

Anjeli žiaria, hoci padol ten,

čo ako slnko bol. Aj keď sa zlo

dnes tvári cnostne, sama cnosť je tým,

čím bývala.
MACDUFF.

Už nádej stratil som.
MALCOLM.

Nie 'tam, kde ja som našiel pochybnosť'?

Prečo ste bez rozlúčky odišli

od ženy, detí, prečo nechali

ste najvzácnejšie putá svojej lásky

napospas osudu? Tou otázkou

vám nechcem siahať na česť, iba sám
chcem získať istotu. Nech čokoľvek
si o vás myslím, azda v práve ste.

MACDUFF.

Úbohá moja vlasť, len krvácaj!
Nič nezdalá ťa, strašná krutovláda,
keď dobro bojí sa; zlo je tvoj štít,
zákon tvoj sluha. Zbohom, vzácny princ!
I keď ma pokladáte za lotra,
nekúpi si ma tyran ani tým.
čo ukoristil, ani pokladmi
Východu.

MALCOLM.

Nesmiete sa urážať!
Nevravím to len z nedôvery k vám.
Pod jarmom klesá naša otčina,
narieka, krváca a každý deň
jej nové rany pribúdajú. Viem,
že za mňa mnohí pozdvihli by zbraň.
Šľachetné Anglicko mi ponúklo
tisíce vojakov. Lež viem aj to,
že len čo zotnem tyranovi hlavu
a nabodnem ju na meč, naša vlasť
prepadne ešte väčším nerestiam
a bude trpieť viac a strašnejšie
pod svojím novým kráľom.

MACDUFF.

Kto to bude?

MALCOLM.

Tým myslím na seba: tak vštepené
mám v sebe všetky druhy nerestí,
že len čo vzídu, biely ako sneh
sa bude čierny Macbeth zdať, ba ľud

v ňom spozná baránka, keď porovná

ho s mojou bezuzdnosťou.

MACDUFF.

Nenájde

sa v zboroch pekla väčší nerestník,

ako je Macbeth.

MALCOLM.

Vie byť ukrutný,
chamtivý, samopašný, falošný,
nijaký hriech mu nie je neznámy.
A predsa moja chlípnosť nemá dna.
Nič nenaplní kotel mojej vášne:
nijaká žena, dcéra, ani matróna.
Žiadostivosťou dosiahnem aj to,
čo by sa mojej vôli priečilo.
Nech radšej vládne Macbeth ako ja.

MACDUFF.

Bezuzdná vášeň ako tyran je.
Predčasne pre ňu králi padajú
a uprázdňujú trón. Vy bez obáv
si berte, čo vám patrí. Môžete
bezmerne páchať kradmé rozkoše
a zdať sa svätým - aspoň navonok.
Ochotných dám je dosť. Vy nie ste sup
neschmatnete každú zdochlinu,
čo sa vám podhodí.

MALCOLM.

A spolu s tým
natol'ko sa mi v srdci rozrastá
pažravosť, že byť kráľom, vyvraždiť
dám všetku šľachtu kvôli pozemkom,
chcieť budem cudzí šperk a cudzí dom
a čím viac nasýtim svoj pažerák,

tým budem hladnejší a budem kuť
aj proti svojim verným úklady
a kvôli bohatstvu ich nivočiť.

MACDUFF.

Tá pažravosť má hlbšie korene,
než krátkodychá chlípnosť; bola meč,
pod ktorým naši králi padali.

Vzchopte sa! Dost' zdrojov Škótsko má,
aby vás z vašich vlastných napojilo.

Tie neresti však možno odpustiť,
ak vyváži ich cnosť.

MALCOLM.

Tou nevládnem.
Niet vo mne štipky cnosti, ktorou kráľ
sa stáva kráľom: nie som spravodlivý,
zmierlivý, vytrvalý, pravdovravný,
šľachetný, štedrý, skromný, dobrotivý,
pobožný, odvážny a chladokrvný,
no zato poznám každý možný hriech
a v každom vynikám. Mať dáku moc -
do pekla vlejem mlieko svornosti,

mier sveta naruším a rozvrátim
jednotu ľudských sŕdc.

MACDUFF.

Ach. Škótsko, Škótsko!

MALCOLM.

Povedzte! Môže taký človek vládnuť?
Som, ako vravím.

MACDUFF.

Vraj či môže vládnuť?
Nie, ani žiť by nemal! Biedny národ,
ktorému vládne samozvaný tyran!
Kedy sa zase dočkáš svetlých dní,

keď ten, čo sadnúť by mal :na tvoj trón,
sám sebe sype popol na hlavu
a hanobí svoj rod? Tvoj otec, kráľ,
bol svätec; matke, čo ťa nosila
viac na kolenách ako na nohách,
bol každý deň dňom umierania. Zbohom!
Zo Škótska vyhnalo ma práve zlo,
čo sebe pripisuješ! Srdce moje,
nedúfaj už v nič!

MALCOLM.

Tvoje rozhorčenie,

to dieťa cnosti, čiernu pochybnosť
mi z duše zotrelo a zmieruje
ma s tvojou doibrotou. Ten diabol Macbeth
nie raz ma takýmito úskokmi
chcel premôcť: preto rozvaha mi káže
na prvý pohľad neveriť; lež boh
nás teraz rozsúdil a odteraz
sa nacelkom vám do rúk zverujem
a všetko čo som vravel, beriem späť.
Tie hriechy, z ktorých som sa obvinil,
sú môjmu srdcu cudzie. Nedotkol
som sa žien, nie som krivoprišačník
a sotva dbám si svojho majetku;
nezradím ani čerta čertovi,
vždy slovo dodržím; mám pravdu rád
tak ako vlastný život. Prvú lož
vymyslel som si vlastne na seba.

A v skutočnosti stojím k službám vám
a svojej vlasti; než ste prišli sem.
už starý Siward na pochod sa dal
a za ním desaťtisíc vojakov.
Pôjdeme s nimi; naša svätá vec
má nádej na úspech, čo mlčíte?

MACDUFF.

Kto naraz strávi toľko vítaných

a nevítaných rečí?

(Vstúpi Lekár.)

MALCOLM.

Viac o tom neskôr. Prosím vás, kráľ príde?

LEKÁR.

Pravdaže. Zástupy už čakajú,
kým začne liečiť. Na ich chorobu
niet lieku. Ale nebo zverilo
mu takú moc, že jedným dotykom
vás zaraz vylieči.

MALCOLM.

Nuž vďaka vám.

(Lekár odíde.)

MACDUFF.

čo je to za chorobu?

MALCOLM.

Škroflavosť.

Odkedy zdržiavam sa v Anglicku,
sám bol som svedkom mnohých zázrakov,
čo vykonal ten dobrý kráľ. čím nebo
uprosí, to vie len sám. Ale tých,
čo postihol ten najstrašnejší mor,
sú samý vred a samá opuchlina

- a lekári už nádej stratili -

vylieči tým, že zlatý toliarik

im na krk zavesí a nad nimi

sa pomodlí; vraj svoje schopnosti

aj svojim následníkom poručí.

A okrem tejto divotvornej moci

má nebeský dar veštiť budúcnosť.

Tak štedrý na cnosti je jeho trón,
že sedí na ňom v stave milosti.

(Vstúpi Ross.)

MACDUFF.

Hľa, kto sem ide!

MALCOLM.

Akiste náš krajan,
mne však neznámy.

MACDUFF.

Vitaj, bratanec!

MALCOLM.

Konečne som ho spoznal. Kiež dá boh,
že spadne múr, čo odcudzoval nás.

ROSS.

Buď amen.

MACDUFF.

či stojí Škótsko tam, kde stávalo?

ROSS.

Úbohá krajina, čo zo seba

má strach! Nie naša matka, ale hrob,

kde iba ten, kto nevie vôbec nič,

sa usmieva. Kde nik už nevníma

plač, ston a srdcelomné výkriky;

kde vládne iba nevýslovný žiaľ.

Nik nepýta sa, komu zvoní v hrob,

a ľudia hynú skôr, než na čiapkách

im zvädne kvet a prv než ochorejú.

MACDUFF.

Pravdivý obraz!

MALCOLM.

Čo je nového?

ROSS.

Žiaľ, starý hodinu, je nenový

a každá chvíľa nový pridáva.

MACDUFF.

čo robí moja žena?

ROSS.

Má sa dobre.

MACDUFF.

A moje deti?

ROSS.

Tiež sa majú dobre.

MACDUFF.

Nenarušuje ten tyran ich mier?

ROSS.

Mier vládol im, keď som ich opúšťal.

MACDUFF.

Nešetři slovami. Čo nového?

ROSS.

Keď som sem prišiel odovzdať vám chýr,

čo ledva vládzem uniesť, počul som,

že veľa vojsk už vyrazilo vpred.

To iste bude pravda, lebo sám

som videl tiahnúť vojská tyrana.

čas činov nastal. V Škótsku už vás zrak

by zomkol chlapov, ženy do boja

by povzbudil.

MALCOLM.

Nech útechou mi je,

že už sme na pochode. Anglicko

nám dalo desaťtisíc vojakov

na čele so Siwardom, vojvodom,
čo v celom svete nemá rovného.

ROSS.

Kiež mohol by som ja vás potešiť.

Lež radšej svoje slová vykriknem

do prázdnej púšte, kde ich žiaden sluch
nemôže zachytiť.

MACDUFF.

čo prinášaš?

Žiaľ, čo sa týka všetkých, a či žiaľ
jedného srdca?

ROSS.

Každý čestný človek
ho prijme za svoj; jeho hlavnú časť
však musíš znášať sám.

MACDUFF.

Ak patrí mne,
tak neskrývaj ho; chytro mi ho zver!

ROSS.

Kiež by tvoj sluch môj jazyk neprekľal,
že prináša mu najstrašnejší zvuk,
čo kedy počul!

MACDUFF.

Mám zlé tušenie.

ROSS.

Prepadli tvoj hrad, kruto zabili
ti ženu, deti. Opísať ten čin
by znamenalo na tú kopu mŕtvov
aj teba položiť.

MALCOLM.

Boh na nebi!

Nest'ahujte si klobúk do čela!

Svoj smútok vypláče! Kto dusí žiaľ,

akoby jeho šeptom srdce klal.

MACDUFF.

Aj moje deti? Ženu, deti, sluhov,
ROSS.

každého, koho našli.

MACDUFF.

Len mňa nie.

Aj moju ženu zabili?

ROSS.

Aj tú.

MALCOLM.

Utešte sa, že pomsta bude liek,
čo vylieči aj najstrašnejší žiaľ.

MACDUFF.

On nemá deti. Moju potechu?
Povedal si, že všetky? Diabol! Všetky?
Jedinou ranou padli kuriatka
i kvočka?

MALCOLM.

Tak ako chlap sa pomstite!

MACDUFF.

Aj pomstím.

Lež ako chlap to musím precítiť.
Nemôžem nemyslieť, že nemám to,
čo cenil som si viac urež poklady!
Ako sa na to mohol dívať boh?

Pre teba, Macduff, padli! Pre môj hriech,
nie vlastnou vinou, ale kvôli mne
ich duše trpia! Boh ich opatruj!

MALCOLM.

Meč na tom brúste! Premeňte žiaľ v hnev!
Nesmiete klesať! Srdce rozľúťte!

MACDUFF.

Nech radšej ako žena vnímam svet
a chvastúňovi jazyk požičiam!
Len keby nebo skrátilo ten čas!
Bože môj, postav toho zloducha
na dosah môjho meča tvárou v tvár!

Ak unikne mi, tak mu odpusti!
MALCOLM.

Konečne hovoríte ako chlap.

Za kráľom poďme! Vojská čakajú,

ostáva sa nám iba rozlúčiť.

Už Macbeth dozrel, stačí zatriasť ním,

ak boh nám pomôže. Slovo bolo dosť!

Ešte sa nezotmelo na večnosť.
(*Odídu.*)

PIATE DEJSTVO
PRVÝ OBRAZ

Na Macbethovom hrade v Dunsinane.

(*Vstúpi Lekár a Komorná.*)

LEKÁR.

Už dva dni tu s vami bdiem, ale dosiaľ som ma vašej výpovedi nenašiel ani byťku pravdy. Kedy sa naposledy prechádzala?

KOMORNÁ.

Odkedy jeho výsosť vybrala sa do boja, vídavam ju, ako vstane z postele, prehodí cez seba župan, odomkne skrinku, vyberie prázdny list, preloží ho, čosi naň napíše, prečíta si to, hneď nato list zapečatí a zase sa vráti do postele; a celý ten čas je v najhlbšom spánku.

LEKÁR.

Aká zvrátenosť prírody! Človek v tú istú chvíľu prijíma dobrodenie spánku a zároveň sa správa, akoby bol hore. Vravíte, že sa prechádza a píše list. A nepočuli ste ju v tom snovom vzrušení niečo povedať?

KOMORNÁ.

Iba to, čo nemôžem po nej opakovať.

LEKÁR.

Mne môžete, a bolo by najsprávnejšie, keby ste mi to povedali.

KOMORNÁ. Ani vám, ani nikomu inému to nepoviem,

lebo moje slová by nikto nemohol dosvedčiť.

(Vstúpi Lady Macbethová, v ruke drží sviečku.)

Hľa, už prichádza! Najčastejšie chodíeva takto, a stavím sa aj o svoju hlavu, že spí ako zarezaná. Pozorujte ju, ale nech vás nezbadá.

LEKÁR.

Kde nabrala tú sviečku?

KOMORNÁ.

Stála pri posteli. Ustavične musí mať svetlo. Je to jej príkaz.

LEKÁR.

Vidíte, že oči má otvorené.

KOMORNÁ.

Oči má otvorené, ale zmysly zatvorené.

LEKÁR.

Čo to robí? Pozrite, ako si trie ruky!

KOMORNÁ.

Vždy to robieva: akoby si umývala ruky.
Raz to robila celú štvrt'hodinu.

LADY MACBETHOVÁ.

A predsa vidím ešte jednu škvrnu!

LEKÁR.

Počúvajte! Rozpráva. Zapišem si, čo vraví,
aby som si ešte lepšie utvrdil svoju pamäť.

LADY MACBETHOVÁ.

Strat' sa, ty prekliata škvrna! Hovorím ti:
strat' sa! Raz - dva - Ešte to budem
musieť vykonať sama! Peklo je čierne.
Hanbi sa, muž môj, hanbi sa! Vojak, a
jednako sa bojíš? Nemusíme sa báť ani
toho, kto by sa o tom dozvedel, lebo nikto

nie je taký mocný, aby si s nami mohol
merať silu. Komu by to bolo zišlo na um,
že ten starec má v sebe toľko krvi?

LEKÁR.

Počujete?

LADY MACBETHOVÁ.

Thain z Fífu mal manželku. A kde je
teraz? Preboha, či nikdy už nebudú tie

ruky čisté? Už bolo toho dost', muž môj,
viac než dost'! Svojou neuváženosťou všet-
ko pokaziš!

LEKÁR.

Preboha! Dozvedeli ste sa, čo ste nemali.

KOMORNÁ.

Určite povedala to, čo nemala. Iba boh
môže vedieť, čo ešte v sebe skrýva.

LADY MACBETHOVÁ.

Dosiaľ z nich cítiť krv. Už túto ruku ne-
navonia nijaká arabská voňavka. Božemôj!

LEKÁR.

Koľko je v tom vzdychu bolesti! Akoby na
srdci mala kameň.

KOMORNÁ.

Nenosila by som v svojej hrudi také srdce,
ani keby mi núkali dôstojnejšie telo.

LEKÁR.

Dobre, dobre, dobre.

KOMORNÁ.

Kiež by bolo lak.

LEKÁR.

Na takú chorobu moja skúsenosť nestačí.
Ale poznám ľudí, čo sa prechádzali v spán-
ku, a predsa bohabojne umreli v posteli.

LADY MACBETHOVÁ.

Umy si ruky, navleč si župan, nebuď bledý
ako stena! Ešte raz ti vravím, že Banqua
pochovali. Nemôže predsa vyjsť z hrobu!

LEKÁR.

Teda tak je to?

LADY MACBETHOVÁ.

Chod' spať, chod' spať! Nieкто búcha na
bránu. Pod', pod', pod', pod', podaj mi
ruku! čo sa stalo, už sa neodstane. Chod'
spať, chod' spať, chod' spať!
(*Odíde.*)

LEKÁR.

Teraz si ľahne?

KOMORNÁ.

Vráti sa rovno do postele.

LEKÁR.

Ohybné činy vyšli na povrch.
Zvrátený skutok trýzni zvrátene
a chorá myseľ nemým vankúšom
sa radšej zdôverí. Nie lekára,
skôr kňaza potrebuje. Božemôj,
kiež si k nám milostivý! Všetko preč,
čím by si mohla siahnuť na život!
Nech nezíde vám z očí! Zbohom, pani!
Som z toho, čo som videl, vyľakaný,
Čo tuším, radšej nevyslovím.

KOMORNÁ.

Zbohom.

(*Odídu.*)

DRUHÝ OBRAZ

Krajina pri Birnamskom lese a Dunsinane.

(*Bubny a zástavy. Vstúpia Menteith, Caithness, Angus, Lennox a vojaci.*)

MENTEITH.

Anglické vojsko už je nablízku.

Velia mu Malcolm, Siward, jeho strýc,

a dobrý Macduff. Pomsta ženie ich;

pre ich vec ochotne by prelial krv

aj mŕtvy.
ANGUS.

Pri Birnamskom lesíku

ich iste stretneme; to je ich smer.
CAITHNESS.

Ktovie, či s bratom je aj Donalbain.
LENNOX.

Určite nie je. Mám tu v zozname

každého šľachtica. Syn Siwardov

a ďalší junáci chcú prvýkrát

vyskúšať svoju mužnosť.
MENTEITH.

A čo tyran?
CAITHNESS.

Ten opevňuje Dunsinane a vraj

zošalel; kto ho menej nenávidí,

ošialom odvahy to nazýva;

tak napuchol ten jeho chorý um,

že opásat' sa nedá rozvahou.
ANGUS.

Na rukách cíti tajné vraždy ľpiet'

a každú chvíľu vzbura prepuká,

čo za tú zradu chce ho potrestať.
Tí, ktorým velí, iba zo strachu,
nie z lásky idú s ním. A zdá sa mu,
že titul sa mu plance ako plášť,
čo trpaslík vzal obrovi.

MENTEITH.

Nie div,
že utrápená myseľ stráca dych,
keď samú seba musí odsúdiť.

CAITHNESS.

Vykročme vpred a prihlásme sa tam,
kde právom naša služba náleží,
a zvitajme sa s tým, čo chorú vlast'
nám prišiel vyliečiť. S ním prelejme
aj vlastnú krv, nech zem sa očistí.

LENNOX.

Jej vlahou skropme panovnícky kvet,
v nej ľahšie sa nám bude plevel plieť.
A teraz do Birnamu zamierme.

(Odpochodujú.)

TRETÍ OBRAZ
Na Dunsinanskorn hrade.

(Vstúpia Macbeth, Lekár a sprievod.)

MACBETH.

Už nechcem počuť nič. Nech všetci

zbehnú!

Kým Birnam k Dunsinanu nepríde,
niet príčin k obavám. Veď zo ženy
sa Malcolm narodil. Tí duchovia,

vidiaci do zajtra, mi vraveli:

„Neboj sa Macbeth, nezmôže ťa nik,

kto zo ženy sa zrodil!“ Zradcovia,

k anglickým pažravcom sa pridajte!

Môj pán je rozum, srdce jeho hrad:

nič nemôže ich strachom podkopať.

(Vstúpi Sluha.)

Nech čert ťa začieni, ty bledý trúd!

Čo hľadáš na mňa ako hlúpa hus?
SLUHA.

Už desaťtisíc -
MACBETH.

Husí?
SLUHA.

Vojakov.
MACBETH.

Tvár škriab si, nech sa zapýri tvoj strach,
ty trasorítka! Akých vojakov?

Mor na teba! Tá belosť tvojich líc
mi radí báť sa. Akých vojakov?
SLUHA.

Anglických, prosím.
MACBETH.

Prac sa odtiaľto!
(*Sluha odíde.*)

Hej, Seyton! Je mi zle, keď vidím
takých -

Pod' ku mne, Seyton! - Ten boj buď mi
dá

trón na večnosť, buď z trónu zmietne ma.

Dosť dlho žijem a púť života
už klesá do suchého lístia, v chrasť.

Nemôžem dúfať, že mi staroba

prinesie to, čo iným: pre mňa niet
priateľov, úcty, lásky; miesto nich
počúvam tichý ston a kliatby znieť
a chvália ma len tí, čo majú strach
ma nechváliť. Hej, Seyton!

(*Vstúpi Seyton.*)

SEYTON.

Čo želáte si, kráľ?

MACBETH.

Čo nového?

SEYTON.

Ibaže každý chýr sa potvrdil.

MACBETH.

Kým na kostiach mám mäso, chcem sa biť
Zbroj podaj mi!

SEYTON.

Tú ešte netreba.

MACBETH.

Oblečiem si ju.

Viac jazdcov vyšli, prehľadajte kraj,
obeste tých, čo k strachu nabádajú!
Ukáž tú zbroj! Čo robí pacient?

LEKÁR.

Viac ako choroba ju sužujú
predstavy: nemôže spať.

MACBETH.

Tak ju lieč!
Či nevieš chorú myseľ utíšiť,
aj s koreňmi žiaľ vyrvať z pamäti,
vymazať z mozgu každé trápenie
a dáakým sladkým liekom zabudnutia
pozbauiť zgniavenú hrud' balvana,
čo na srdci jej leží?

LEKÁR.

Iba sám
sa môže liečiť taký pacient.

MACBETH.

Hod' svoje lieky psom, už nechcem nič!

Navleč na mňa zbroj! Sudlicu mi daj!

Tí jazdci, Seyton, nech už vyrazia!

Thainovia zrádzajú ma. - Rýchlejšie! -

Keby si, doktor, tejto krajine

stanovil podľa moču chorobu

a pevné zdravie zas jej navrátil,

tak zatlieskam ti, že aj ozvena

ti bude volať na slávu. - Preč s tým! -

Je dreň, či odvar, čo by vyhnali

tých Angličanov? Vieš, že vpadli k nám?

LEKÁR.

Viem, prosím. Keď sa chystá na boj kráľ,
to vraví dosť.

MACBETH.

Zbroj za mnou prineste!
Nemôže prísť smrť, nemôže prísť pád,
kým Birnamský les nebude tu stáť!

(Odídu všetci okrem Lekára.)

LEKÁR.

Ak dostanem sa z hradieb Dunsinanu,
nijakým zlatom späť ma nedostanú.

(Odíde.)

ŠTVRTÝ OBRAZ Birnamský les.

(Bubny a zástavy. Vstúpia Malcolm, Siward, Macdujf, Siwardov syn, Menteith, Caithness, Angus, Lennox, Ross a pochodujúci vojaci.)

MALCOLM.

Bratanci, zakrátko už bez obáv

vo vlastnom dome zaspíme.
MENTEITH.

Tak veru.
SIWARD.

Ako sa volá ten les?
MENTEITH.

Birnamský.
MALCOLM.

Nech každý vojak odsekne si konár
a pred sebou ho nesie. Touto ľst'ou
skryjeme počet našich oddielov
a pomýlime zvedov.
VOJACI.

Rozkaz, princ!
SIWARD.

Až dosiaľ tyran bráni Dunsinane
a vraj aj obliehanie vydrží.
MALCOLM.

Už iba naň sa môže spoľahnúť.

Ved' kde sa dá, tam prostí vojaci

i šľachtici mu húfne zbiehajú

a z donútenia slúžia mu len tí,

čo ako stroj sú celkom bez srdca.
MACDUFF.

Nesúd'me ráno prv, než svitne deň,

a radšej všetci hotujme sa v boj!
SIWARD.

Už blízko je čas, čo nám môže dať

konečný súčet víťazstiev a strát.

Kto verí v domnienku, má krehkú zbroj:
o víťazovi rozhoduje boj.
Za naším vojskom teda kráčajme.

(Odpochodujú.)

PIATY OBRAZ
Na Dunsinanskom hrade.

(Vstúpia Macbeth, Seyton a vojaci. Bubny a zástavy.)

MACBETH.

Na všetky hradby vztýčte zástavy!
Jednostaj počujem: 'Už blížia sa!'
Náš hrad má silu, čo sa vysmeje
každému, kto ho bude obliehať.
Nech zaľahnú tam, pokým hlad a mor
ich nevyženú. Keby nebolo
v ich radoch tých, čo od nás prebehli,
odvážne by sme chlapa za chlapom
až domov zahnali.

(Za scénou ženský plač.)

čo sa to deje?

SEYTON.

To plačú ženy, kráľ môj.

(Odíde.)

MACBETH.

Už zabudol som, ako chutí strach.
Bývali časy, keď na nočný škrek
mi v žilách stuhla krv a z rozprávok,
ak boli strašlivé, hneď každý vlas
sa na mne zježil. Sýty som tých hrôz.
S vražednou mysl'ou sú si príbuzné
a nemám z nich strach.
(Vstúpi Seyton.)

Prečo bol ten plač?
SEYTON.

Kráľovná, výsosť, umrela.
MACBETH.

Až potom mohla umrieť:

na také slovo mala ešte čas.

Do zajtra, do zajtrajška, do zajtra
pomalým krokom kráča za dňom deň

až k bodu, kde sa kančia kroniky:

naš včerajšok tak svieti hlupákom

na ceste k smrti. Zhasni, krátky knôt!
Život je kráčajúci tieň, zlý herec,

čo ako páv sa nosí na. doskách

azápätí už o ňom nepočuť.
Život je príbeh vyrozprávaný

kreténom, príbeh plný bľabotu,

čo neznamená nič.
(*Vstúpi Posol*)

Už ledva držíš jazyk na uzde:

tak chytro spust'!
POSOL.

Môj vzácny panovník,

čo videl som, chcem vám oznámiť,

no neviem na to slova nájsť.
MACBETH.

Len vrav!
POSOL.

Keď tamto na tom vršku stál som stráž,

zahl'adel som sa k Birnamu a vtom

sa pohol celý les.

MACBETH.

Si podlý klamár!

POSOL.

Rád znesiem váš hnev, ak to nie je tak.
Tri míle vidno, ako hýbe sa.
Božemôj, chodiaci les!

MACBETH.

Ak ma kiameš,
na najbližší strom dám ťa vyviazať,
kým od hladu tam neprischneš. Ak nie,
to isté môžeš so mnou spraviť ty.
Už prestávam si veriť. Zdá sa mi,
že diabol so mnou nehral čistú hru,
keď oklamal ma pravdou. „Nemaj strach,
kým Birnam k Dunsinanu nepríde!“
a Birnam pohol sa. Preč! Do zbrane!
Ak pravdou je, čo vyšlo z jeho úst,
nemôžem ostať tu, lež ani ujsť.
Už nesviet, slnko; nevyjdi viac z chmár,
nad týmto svetom nech si vládne zmar.
Duj, vietor! Zvoňte! Nech sa trasie svet!
Zbraň majme v rukách, ak už máme

mrieť!

(Odídu.)

ŠIESTY OBRAZ

Bojisko pod Dunsinanským hradom.

(Bubny a zástavy. Vstúpia Malcolm, Siward, Macduff a vojaci s konármi.)

MALCOLM.

Sme blízko. Štíty z listia odhodťe

a ukážte sa v pravej podobe!

Vy, strýko, a môj bratanec, váš syn,

si prvý oddiel berte na starosť.

Nám s Macduffom tak zvýši spraviť to,

čo určuje náš plán.

SIWARD.

Buď zbohom vám!

Ak stretneme dnes vojská tyrana,
kto nezdvihne zbraň, sám sa doráňa.

MACDUFF.

Do všetkých poľníc môžete dnes duť:
nadišiel čas, keď bude kosiť smrť.

(Odídu. Poľnice.)

SIEDMY OBRAZ

Tamtiež.

(Vstúpi Macbeth.)

MACBETH.

Som ako v kletke. Nemôžem z nej ujsť,
a každý môže na mňa dorážať.
Kto nezrodil sa zo ženy? Len ten,
a nikto iný, budí vo mne strach.

(Vstúpi Mladý Siward.)

MLADÝ SIWARD.

Kto si?

MACBETH.

Keď predstavím sa, zľakneš sa.

MLADÝ SIWARD.

Bárs by si svojím menom pálil viac
než samo peklo, nemám strach.

MACBETH.

Som Macbeth.

MLADÝ SIWARD.

Ved' odpornejšie meno ani čert

by nevymyslel.

MACBETH.

Ani strašlivejšie!

MLADÝ SIWARD.

Si klamár, hnusný tyran! Tento meč

ť'a zo lži usvedčí.

(Bojujú. Mladý Siward klesne zabitý.)

MACBETH.

Si zo ženy!

Meč premieňa sa v prútik bezcenný,

ak dvíha ho ten, kto je zo ženy.

(Odíde.)

(Poľnice. Vstúpi Macduff.)

MACDUFF.

Tam počuť vravu! Tyran, ukáž sa!

Ak klesneš, a nie ja ť'a zasiahnem,

manželka, deti nech ma mätajú.

Mne sokom nemôže byť úbožiak,

čo za peniaze zviera kopiju.

Bud' nájdem si ť'a, Maobeth, bud' svoj meč

zasuniem nečinne zas do pošvy.

Akiste budeš tam! Ten strašný tresk

a ryk ho prezrádza. Kiež smiem ho nájsť!

Viac, osud, nežiadam.

(Odíde. Poľnice.)

(Vstúpia Malcolm a Siward.)

SIWARD.

Tadiaľto, princ! Hrad vlastne sám sa vzdal.

Časť obrancov sa s nami spojila

a thaini ako levy bojujú.

Vám svitá deň a nám už ostáva

vykonať posledný krok.
MALCOLM.

Nepriateľ,

čo stál nám v ceste, mieril ponad nás

a tým aj za nás.
SIWARD.

Vstúpte do hradu!
(*Odídu. Poľnice.*)

ÔSMY OBRAZ
Tamtiež.

(*Vstúpi Macbeth.*)
MACBETH.

Nebudem ako rímsky pochábeľ

meč mieriť na seba. Kým vidím živých,

im lepšie rany pristanú.
(*Vstúpi Macduff.*)
MACDUFF.

Stoj, diabol!
MACBETH.

Najväčšmi tebe som sa vyhýbal.

Utekaj! Moja duša napila

sa tvojej krvi viac než dost'.
MACDUFF.

Slov nemám;

môj hlas je meč, ty lotor podlejší

než sama podlosť.
MACBETH.

Škoda námahy!

Tvoj ostrý meč skôr zjazví číry vzduch,
než zasadil by môjmu telu ranu.

Len zraniteľné hlavy stínaj ním!

Môj život chráni čaro. Nezdolá

ma nikto, koho žena zrodila.
MACDUFF.

Už nemáš nádej! Nech ti povie ten,

čo je ti dosiaľ pán, že Macduffa

predčasne z lona matky vybrali.
MACBETH.

Mor na ten jazyk, čo to vyriekol,

pretože okráda ma o mužnosť!

Už neverte tým ľstivým kaukliarom,

čo dvojzmyslami chcú nás ohúriť:

sľub splnia ušiam, nie však nádeji.

Nemienim s tebou skrížiť meč.
MACDUFF.

Tak vzdaj sa, zbabelec,

a budeš aspoň svetu na obdiv.

Na klietku ako vzácnej oblude

pripneme štít, čo všetkým prezradí,

že skrýva tyrana.
MACBETH.

Nie, nevzdám sa.

Nebudem pred Malcolmom lízať prach,

načúvať, ako dav ma preklína.

I keď už Birnam prišiel k Dunsinanu

a teba na svet neprivedla žena,

mne ostáva len jedno vykonať:

pred seba zdvihnúť štít. Nuž tas aj ty!

Kto prvý cúvne, nech je prekliaty!
(*Odídu bojujúc. Poľnice.*)

Trúbenie na ústup. Vstúpia s bubnami a zástavami Malcolm, Siward. Ross, thainovia a vojaci.)

MALCOLM.

Kiež všetci by sa v zdraví vrátili!
SIWARD.

Aj padnúť musí niekto; beztak však

ten slávny deň sme lacno kúpili.
MALCOLM.

Ešte nám chýba Macduff a váš syn.
ROSS.

Váš syn už zaplatil, čo dlhoval.

Žil iba do chvíle, keď stal sa muž,

a sotva svoju smelosť prejavil,

keď v boji ani o piad' necúvol,

aj umrel ako muž.
SIWARD.

Je teda mŕtvy?
ROSS.

Už odniesli ho z poľa. Nesmiete
žiaľ merať jeho cenou: bez konca
by bol.

SIWARD.

Už predtým rany utfžil?
ROSS.

Len spredu.
SIWARD.

Bude božím vojakom!
Mat' toľko synov ako vlasov mám,
nenašla by sa pre nich krajšia smrť.
Dozvonil umieráčik.

MALCOLM.

Hoden je
dlhšieho smútku: sám ho budem niest'.

SIWARD.

Nie! Padol, ako kázala mu česť.
To stačí! Boh s ním! Tu je útecha!

(Vstúpi Macduff s Macbethovou hlavou.)

MACDUFF.

Nech žije kráľ, pretože už ste kráľ!
Hľa, hlava tyrana! Sme slobodní!
Pri tebe stojí výkvet kráľovstva,
čo v duši zdraví ťa tak ako ja
a teraz nahlas so mnou prevolá:
Nech žije škótsky kráľ!

VŠETCI.

Nech žije kráľ!

(Fanfáry.)

MALCOLM.

Nechceme zbytočne čas utrácať,
kým nesplatíme, čo vám dlžíme
za vašu oddanosť. Vy, thainovia
a príbuzní, ste grófmi odteraz,
prvými, ktorých vymenúva kráľ.
Ostáva novým časom základ dať,
povolať tých, čo z vlasti utiekli
pred nástrahami bdelej tyranie,

postaviť pred súd kruté nástroje
slúžiace vrahovi a diabolskej
kráľovnej, čo si siahla na život
vraj vlastnou rukou - s božou pomocou,
len čo sa naskytne nám vhodný čas,
splníme všetko to, čo čaká nás.
Do Sconu všetkých na znak vd'ačnosti
zvem na korunovačné slávnosti.
(Fanfáry. Všetci odídu.)